

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DUALNOM OBRAZOVANJU

Član 1.

U Zakonu o dualnom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, br. 101/17 i 6/20), član 2. menja se i glasi:

„Član 2.

U smislu ovog zakona utvrđuju se sledeći pojmovi:

1) „dualno obrazovanje” je model realizacije nastave u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u kome se kroz nastavu u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju, odnosno izgrađuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi (u daljem tekstu: kompetencije) u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja;

2) „poslodavac” je pravno lice ili preduzetnik, državni organ, ustanova ili druga organizacija čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave koji ispunjava propisane uslove za učenje kroz rad učenika u dualnom obrazovanju i čija delatnost omogućava dostizanje znanja veština i stavova propisanih odgovarajućim planom i programom nastave i učenja u dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: plan i program nastave i učenja) u delu koji se ostvaruje učenjem kroz rad;

3) poslodavac u smislu ovog zakona jeste i organ unutrašnjih poslova i odbrane, kod kojih se učenje kroz rad realizuje u skladu sa propisima koji uređuju rad tih organa i ovim zakonom, osim odredaba ovog zakona koje se odnose na finansijsko obezbeđenje učenika;

4) „učenje kroz rad” je organizovan proces tokom koga učenici, pod neposrednim vođstvom i nadzorom instruktora i uz praćenje koordinatora učenja kroz rad, u realnom radnom okruženju kod poslodavca, a izuzetno i u školi i trening centru, stiču kompetencije propisane standardom kvalifikacije;

5) „instruktor” je lice u radnom odnosu kod poslodavca, koje samostalno obavlja delatnost, odnosno drugo lice koje angažuje poslodavac, u skladu sa zakonom, koje neposredno obezbeđuje da se tokom učenja kroz rad realizuju sadržaji propisani planom i programom nastave i učenja i odgovorno je da učenici steknu kompetencije propisane standardom kvalifikacije;

6) „koordinator učenja kroz rad” je nastavnik sa odgovarajućim obrazovanjem za predmet iz kojeg se realizuje učenje kroz rad, koji u saradnji sa instruktorom planira, prati, realizuje i vrednuje ostvarivanje učenja kroz rad kod poslodavca;

7) „program realizacije učenja kroz rad” je dokument koji daje detaljan uvid u način realizacije obrazovnog profila kod poslodavca, a koji zajedno razvijaju i donose škola i poslodavac za period ukupnog trajanja obrazovnog profila;

8) „plan realizacije učenja kroz rad” je operativni dokument koji sadrži dinamiku, mesto i raspored realizacije učenja kroz rad u toku školske godine, a koji donosi škola u saradnji sa poslodavcem na osnovu programa realizacije učenja kroz rad. Plan realizacije učenja kroz rad sastavni je deo godišnjeg plana rada škole;

9) „trening alijansa” je oblik udruživanja najmanje dva poslodavca koji omogućava ostvarivanje ishoda učenja iz standarda kvalifikacije kroz učenja kroz rad, u skladu sa planom i programom nastave i učenja;

10) „trening centar” je status koji, u skladu sa ovim zakonom, može da stekne škola koja ima odgovarajuće resurse za sticanje kompetencija učenika i odraslih u simulovanom radnom okruženju, u skladu sa obrazovnim, privrednim i razvojnim potrebama jedne ili više jedinica lokalne samouprave.”

Član 2.

U članu 3. stav 1. tačka 4) menja se i glasi:

„4) etičnost – poštovanje ličnosti i dostojanstva i prava učenika i odraslog i ostvarivanje uslova za ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja.”.

Stav 2. menja se i glasi:

„Institucionalno partnerstvo i saradnja između ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), službe Vlade nadležne za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija (u daljem tekstu: Kancelarija), Privredne komore Srbije, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Agencije za kvalifikacije, kao i saveta i tela imenovanih na nacionalnom nivou nadležnih za obrazovanje, uspostavlja se radi sprovođenja dualnog obrazovanja na nacionalnom nivou.”

Član 3.

Član 6. menja se i glasi:

„Član 6.

Obim učenja kroz rad za trogodišnje obrazovne profile iznosi najmanje 60% odnosno za četvorogodišnje obrazovne profile najmanje 40% od ukupnog broja časova stručnih predmeta, s tim da se učenje kroz rad po razredima može realizovati u obimu do 80% broja časova stručnih predmeta u tom razredu, u skladu sa planom i programom nastave i učenja.

Učenje kroz rad realizuje se u skladu sa školskim kalendarom tokom školske godine, najduže osam sati dnevno, odnosno najviše 24 sata nedeljno, a izuzetno može i do 30 sati nedeljno ako se realizuje u bloku.

Učenje kroz rad ne može da se realizuje u vremenu od 22,00 časa do 6,00 časova narednog dana.

Učenje kroz rad realizuje se u celosti kod jednog, odnosno više poslodavaca u skladu sa planom i programom nastave i učenja.

Izuzetno od stava 4. ovog člana, deo učenja kroz rad može da se realizuje i u školi i trening centru kroz simulaciju radnog okruženja, u skladu s planom i programom nastave i učenja, odnosno ukoliko ga kod poslodavca nije moguće ostvariti u celini.

U školi može da se realizuje najviše 25% a u trening centru najviše 30% časova učenja kroz rad predviđenih planom i programom nastave i učenja.”

Član 4.

Posle člana 6. dodaju se naziv člana i član 6a koji glase:

„Program realizacije učenja kroz rad

Član 6a

Program realizacije učenja kroz rad je dokument koji sadrži:

1) aktivnosti koje će učenik realizovati na učenju kroz rad kao i ishode učenja iz standarda kvalifikacije i delove programa nastave i učenja koji se tim aktivnostima ostvaruju;

2) obim učenja kroz rad koji će se realizovati kod poslodavca;

3) radna mesta ili poslove na kojima će se realizovati učenje kroz rad, sa spisnom opreme (mašine, alate i dr.) na kojoj će učenici raditi;

4) način obezbeđivanja realizacije nastave na jeziku nacionalne manjine, ako se učenje kroz rad realizuje na jeziku nacionalne manjine;

5) dinamiku ostvarivanja i vrednovanja učenja kroz rad;

6) druge elemente koji mogu biti od značaja za realizaciju plana i programa nastave i učenja, a u vezi su sa specifičnim uslovima u školi, odnosno kod poslodavca.

Program učenja kroz rad zajednički donose škola i poslodavac i sastavni je deo ugovora o dualnom obrazovanju.

Škola i poslodavac mogu da menjaju i dopunjuju program učenja kroz rad ako je to potrebno zbog organizacije rada kod poslodavca, u slučaju promene broja učenika na učenju kroz rad i drugim slučajevima kada nije moguće realizovati učenje kroz rad po donetom programu.

Obim učenja kroz rad iz stava 1. ovog člana može se smanjivati samo ako se učeniku obezbedi realizacija učenja kroz rad u istom ili većem procentu kod drugog poslodavca, trening centru ili u školskoj radionici, u skladu sa ovim zakonom.

Poslodavac, odnosno škola je u obavezi da u roku od osam dana dostavi Privrednoj komori Srbije, odnosno Kancelariji izmenjen program učenja kroz rad.

Evidenciju učenja kroz rad vodi škola i poslodavac na posebnom obrascu čiji sadržaj i izgled propisuje ministar, u skladu sa pravilnikom kojim se propisuju evidencije u srednjoj školi.

Opis dela učenja kroz rad koji se realizuje u školi ili u trening centru izrađuje škola i sastavni je deo godišnjeg plana rada škole.”

Član 5.

Član 7. menja se i glasi:

„Član 7.

Strukturu upisa učenika u obrazovne profile koji se realizuju u dualnom modelu obrazovanja za srednje škole čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave utvrđuje Ministarstvo u konkursu za upis učenika u srednju školu, na osnovu plana za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje, u skladu sa ovim i zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.

Predlog plana za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje priprema Privredna komora Srbije i dostavlja ga Kancelariji, najkasnije do 15. marta tekuće godine za narednu školsku godinu.

Predlog plana iz stava 2. ovog člana sadrži podatke o obrazovnim profilima i školama, poslovno ime, odnosno naziv poslodavca, sedište, matični broj, obrazovni profil, broj učenika koji može da primi na učenje kroz rad, opštinu i mesto izvođenja učenja kroz rad i naziv škole koja može da realizuje traženi obrazovni profil.

Kancelarija utvrđuje predlog plana iz stava 2. ovog člana i dostavlja ga Ministarstvu, najkasnije u roku od osam dana od dana prijema predloga.

Na zahtev škole, ministar može da odobri da se odeljenje formira spajanjem dva ili više obrazovnih profila koji se realizuju u dualnom obrazovanju u istom trajanju, kao i od učenika upisanih po dualnom i po klasičnom modelu na isti obrazovni profil, u skladu sa uputstvom kojim se uređuje način formiranja odeljenja u srednjim školama.

Raspoređivanje učenika za učenje kroz rad vrše u saradnji učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, poslodavac i škola.

Način raspoređivanja učenika za učenje kroz rad propisuje ministar, na predlog Kancelarije uz pribavljeno mišljenje Privredne komore Srbije.”

Član 6.

U članu 9. stav 5. na kraju teksta dodaju se reči: „i programom realizacije učenja kroz rad.”

Član 7.

U članu 11. stav 1. tačka 7) menja se i glasi:

„7) da poslodavac nije kažnjavan za prekršaj propisan zakonom kojim se uređuje sprečavanje zlostavljanja na radu i propisima koji uređuju oblast bezbednosti i zdravlja na radu, kao i da nije kažnjavan za krivično delo zlostavljanja u smislu krivičnog zakonika;

Posle tačke 7) dodaju se tač. 8) i 9) koje glase:

8) da je poslodavac sa školom sačinio program realizacije učenja kroz rad;

9) da poslodavac ima zaključen predugovor o dualnom obrazovanju.”

Član 8.

Član 12. menja se i glasi:

„Član 12.

Zahtev za proveru sa dokazima o ispunjenosti uslova iz člana 11. ovog zakona, poslodavac podnosi Privrednoj komori Srbije.

Privredna komora Srbije obrazuje komisiju za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca (u daljem tekstu: Komisija) za obrazovni profil.

Komisija iz stava 2. ovog člana ima tri člana, od kojih se dva imenuju na predlog ministarstva iz reda prosvetnih savetnika, spoljnih saradnika, odnosno nastavnika, a treći član je predstavnik Privredne komore Srbije.

Članovi komisije svoj rad obavljaju bez naknade.

Privredna komora Srbije, na predlog Komisije, poslodavcu koji je ispunio sve propisane uslove, izdaje potvrdu o ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad (u daljem tekstu: Potvrda), u roku od 15 dana od dana prijema predloga Komisije.

Ako je više poslodavaca podnelo zahtev za izvođenje učenja kroz rad u Alijansi, potvrda se izdaje za svakog poslodavca člana Alijanse.

Privredna komora Srbije rešenjem utvrđuje da poslodavac ne ispunjava uslove za izvođenje učenja kroz rad i ovo rešenje je konačno u upravnom postupku.

Ako poslodavac prestane da ispunjava uslove iz člana 11. ovog zakona, Privredna komora Srbije, na predlog Komisije, donosi rešenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad i ovo rešenje je konačno u upravnom postupku.

Ako jedan ili više članova alijanse prestanu da ispunjavaju uslove za izvođenje učenja kroz rad, Alijansa u saradnji sa školom obezbeđuje realizaciju ishoda učenja kod drugog poslodavca u Alijansi, kod drugog poslodavca koji nije u Alijansi, u školi ili trening centru, o čemu obaveštava Privrednu komoru Srbije.

Kada je podnosilac zahteva iz stava 1. ovog člana poslodavac koji je državni organ, ustanova ili druga organizacija čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, Privredna komora Srbije izdaje Potvrdu na osnovu dostavljenog programa učenja kroz rad.

Organizacija, sastav i način rada Komisije i druga pitanja od značaja za utvrđivanje ispunjenosti uslova za učenje kroz rad kod poslodavaca i Alijanse poslodavaca, bliže se uređuju opštim aktom Privredne komore Srbije.

Poslove provere ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad i izdavanja isprava iz st. 5-8. ovog člana Privredna komora Srbije obavlja kao poverene poslove.”

Član 9.

Posle člana 12. dodaju se nazivi članova i čl. 12a i 12b koji glase:

„Registar poslodavaca koji ispunjavaju uslove za realizaciju učenja kroz rad

Član 12a

Privredna komora Srbije vodi i redovno ažurira registar poslodavaca za koje je utvrđeno da ispunjavaju uslove za izvođenje učenja kroz rad.

Registar iz stava 1. ovog člana vodi se kao jedinstvena elektronska baza podataka, a podaci iz registra objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Privredne komore Srbije.

U registar iz stava 1. ovog člana, upisuju se podaci o registarskom broju potvrde, poslovnom imenu, odnosno nazivu i matičnom broju poslodavca, imenu, prezimenu i funkciji odgovornog lica kod poslodavca i broju i datumu rešenja o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad.

Troškove izdavanja potvrde, vođenja i upisa u registar iz stava 1. ovog člana, snosi Privredna komora Srbije.

Poslove vođenja registra iz stava 1. ovog člana Privredna komora Srbije obavlja kao poverene poslove.

Kancelarija za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija

Član 12b

Kancelarija:

1) prati stanje u vezi sa primenom propisa i drugih akata kojima se uređuje dualno obrazovanje i unapređenje, usklađenost, razvoja i funkcionisanja dualnog obrazovanja;

2) povezuje javni i privatni sektor radi ekonomskog i obrazovnog planiranja, celoživotnog učenja i razvoja ljudskih resursa;

3) učestvuje u pripremi dokumenata javnih politika, nacрта zakona, drugih propisa i opštih akata kojima se uređuje dualno obrazovanje i u koordinaciji aktivnosti na njihovom sprovođenju;

4) izrađuje studijsko-analitičke dokumente i priprema predloge za unapređivanje upisne politike za dualno obrazovanje;

5) ostvaruje međunarodnu saradnju i razvojne inicijative, koordinaciju aktivnosti i učešće u programiranju i implementaciji domaćih i međunarodnih projekata u oblasti dualnog obrazovanja;

6) inicira unapređivanje jedinstvenog informacionog sistema prosvete u delu koji se odnosi na dualno obrazovanje;

7) unapređuje partnerstva, odnosno prati rad i pruža stručne podrške radu nadležnih institucija, tela i socijalnih partnera uključenih u procese dualnog obrazovanja;

8) realizuje konkurs u skladu sa podzakonskim aktom iz člana 34. stav 8. ovog zakona;

9) pruža stručnu i administrativnu podršku radu komisije za praćenje i razvoj dualnog obrazovanja;

10) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i osnivačkim aktom.”

Član 10.

U članu 15. stav 1. tačka 7) briše se.

Posle stava 1. dodaju se st. 2. i 3. koji glase:

„Program učenja kroz rad je sastavni deo ugovora o dualnom obrazovanju.

Ugovor o dualnom obrazovanju škola i poslodavac zaključuju za svaku novu generaciju učenika i za svaki obrazovni profil.”

Član 11.

U članu 16. stav 1. menja se i glasi:

„Škola zaključuje ugovor o dualnom obrazovanju sa jednim ili više poslodavaca koji imaju Potvrdu, a sa kojima je prethodno izradila program učenja kroz rad, u skladu sa članom 6a ovog zakona i zaključila predugovor o učenju kroz rad.”

U stavu 4. posle reči: „Ministarstvo” dodaju se reči: „i Kancelariju”.

Član 12.

Posle člana 26. dodaju se naziv člana i član 26a koji glase:

„Prelazak učenika na drugi model realizacije nastave

Član 26a

Učenici upisani na obrazovni profil koji se realizuje po klasičnom modelu mogu da pređu na realizaciju tog profila po dualnom modelu, ako poslodavac obezbedi dodatna mesta za učenje kroz rad.

Učenici upisani na obrazovni profil koji se realizuje u dualnom obrazovanju mogu da pređu na realizaciju tog profila po klasičnom modelu od sledeće školske godine, u dogovoru sa poslodavcem sa kojim imaju zaključen ugovor o učenju kroz rad, kao i ako ugovor o učenju kroz rad bude raskinut u skladu sa ovim zakonom.”

Član 13.

U članu 29. stav 1. tačka 1) reči: „kojima se uređuje rad” brišu se.

U tački 4) na kraju teksta tačka i zapeta zamenjuju se zapetom i dodaju se reči: „osim ako poslodavac ili škola obezbede da učenju kroz rad prisustvuje drugo lice koje poznaje jezik te nacionalne manjine;”

Stav 2. menja se i glasi:

„Izuzetno od stava 1. tačka 5) ovog člana, instruktor može biti i lice koje:

1) poseduje osnovne pedagoško-didaktičkih znanja i veština i ima važeća ovlašćenja da bude instruktor, a koja su izdala nacionalna ili međunarodna regulatorna tela, iz oblasti na koje se ovlašćenje odnosi, odnosno organ iz člana 2. tačka 2a) ovog zakona;

2) nastavnik praktične nastave i nastavnik stručnih predmeta u srednjoj školi i sa položenom licencom za nastavnika.

3) koje je obučeno za poslove mentora/instruktora kroz druge projekte koje se bave učenjem kroz rad u okviru formalnog i neformalnog obrazovanja;”

Posle stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

„Licu iz stava 2. tačka 2) ovog člana koje ispunjava uslove iz stava 1. tač. 1)–4) i 6) ovog člana, Privredna komora Srbije izdaje licencu za instruktora bez pohađanja obuke i polaganja ispita za instruktora.

Licu iz stava 2. tačka 3) ovog člana koje ispunjava uslove iz stava 1. tač. 1)–4) i 6) ovog člana, Privredna komora Srbije utvrđuje usaglašenost programa po kojem je lice osposobljavano za poslove mentora i po potrebi ga upućuje na dodatnu obuku za instruktora i na polaganja ispita za instruktora.”

Dosadašnji st. 3–5. postaju st. 5–7.

Član 14.

Naziv člana i član 32. menjaju se i glase:

„Završni ispit i stručna matura

Član 32.

Završni ispit i stručna matura za obrazovne profile koji se realizuju u dualnom obrazovanju, realizuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja i zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.

Podatak o obimu ostvarenog učenja kroz rad i spisak poslodavaca kod kojih je učenje kroz rad obavljeno upisuje se u javne isprave, u skladu sa pravilnikom kojim se uređuju javne isprave u srednjem obrazovanju i vaspitanju.”

Član 15.

Posle člana 32. dodaju se naziv člana i član 32a koji glase:

„Vrednovanje dualnog obrazovanja

Član 32a

Vrednovanje kvaliteta rada škola koje realizuju obrazovne profile u dualnom obrazovanju ostvaruje se prema standardima i po postupku propisanom u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja.”

Član 16.

U članu 34. posle stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

„Naknadu za učenje kroz rad poslodavac može isplaćivati i u različitim iznosima po godinama školovanja shodno nivou znanja učenika u rasponu od najmanje 30% od minimalne cene rada po satu neto pa naviše, s tim da ukupna naknada za učenje kroz rad isplaćena na nivou obrazovnog profila mora da iznosi najmanje 70% od minimalne cene rada po satu neto isplaćene za taj period.”

Posle dosadašnjeg stava 3. koji postaje stav 4. dodaju se st. 5–8. koji glase:

„Ako se učenje kroz rad obavlja u trening centru učenik nema pravo na naknadu iz st. 2. i 3. ovog člana, osim ako se realizuje na zahtev, poslodavca.

Pored ugovora o učenju kroz rad, poslodavac može sa učenikom, odnosno njegovim roditeljem ili drugim zakonskim zastupnikom da zaključi i ugovor o stipendiranju.

Sredstva za finansijsku podršku dualnom obrazovanju, koja se ostvaruje kroz pomoć školama i privredi radi školovanja učenika za deficitarna zanimanja mogu se obezbediti u budžetu Republike Srbije.

Bliže uslove za finansijsku podršku iz stava 7. ovog člana utvrđuje Vlada.”

Član 17.

Posle člana 34. dodaju se naziv člana i član 34a koji glase:

„Trening centar

Član 34a

Status trening centar u skladu sa ovim zakonom, može da stekne javna škola koja je verifikovana za realizaciju obrazovnih profila u dualnom obrazovanju i koja ima odgovarajuće resurse za sticanje kompetencija učenika i odraslih u simulovanom radnom okruženju, u skladu sa obrazovnim, privrednim i razvojnim potrebama jedne ili više jedinica lokalne samouprave.

Škola koja ima status trening centra može da obavlja sledeće poslove:

- 1) realizuje deo učenja kroz rad za svoje i učenike drugih škola;
- 2) realizuje sve oblike praktične nastave za koje ima odgovarajuću opremu i sredstva, za svoje i učenike drugih škola;
- 3) realizuje stručnu maturu i završni ispit, za svoje i učenike drugih škola;
- 4) realizuje učenje kroz rad u dualnom modelu studija u visokom obrazovanju;
- 5) obavlja stručno usavršavanje za svoje i nastavnike drugih škola, u skladu sa zakonom;
- 6) realizuje obuke i praktični rad za sve aktivnosti obrazovanja odraslih, u skladu sa zakonom;
- 7) pruža usluge karijernog vođenja i savetovanja, u skladu sa zakonom;
- 8) realizuje obuke na zahtev poslodavca zbog potreba tehnoloških promena u procesima rada i radi povećanja konkurentnosti kroz razvoj novih tehnologija i inovacija;
- 9) pruža druge usluge u skladu sa opštim aktom škole o radu trening centra.

Trening centar se obrazuje kao organizaciona jedinica škole, a usluge iz stava 2. tač. 5)-9) ovog člana koje pruža korisnicima smatraju se uslugama koje škola pruža u okviru proširene delatnosti u smislu zakona kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja.

Usluge iz stava 2. tač. 5) – 9) ovog člana koje škola pruža kao trening centar finansiraju se iz sredstava korisnika.

Status trening centra može da stekne javna srednja škola ako se utvrdi potreba za obrazovnim, privrednim i razvojnim potrebama jedne ili više jedinica lokalne samouprave.

Akt o školama koje imaju status trening centra donosi Vlada.

Bliže uslove za donošenje akta o dodeli statusa trening centra iz stava 5. ovog člana kao i uslove u pogledu načina rada i načina korišćenja sredstava iz stava 3. ovog člana i saradnje trening centra sa drugim javnim školama i poslodavcima utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva, po pribavljenom mišljenju Kancelarije.”

Član 18.

Odredba člana 6. stav 1. ovog zakona primenjivaće se za sve obrazovne profile koji se realizuju u dualnom obrazovanju, počev od školske 2026/2027. godine.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, za obrazovne profile kod kojih je planom i programom nastave u učenja predviđen manji obim časova učenja kroz rad od obima iz člana 6. stav 2. ovog zakona, obim časova učenja kroz rad može da se poveća uključivanjem časova praktičnih oblika nastave, ako poslodavac ima mogućnosti za realizaciju.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 19.

Završni i maturski ispit polažu se u školi za učenike koji završavaju srednje obrazovanje u trogodišnjem, odnosno četvorogodišnjem trajanju u roku koji je propisan zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje.

Za učenike koji završavaju srednje obrazovanje u trogodišnjem trajanju u školi se polaže završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje.

Za učenike koji završavaju srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju u školi se polaže stručna matura u skladu sa zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje.

Član 20.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona je odredba člana 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, kojom se utvrđuje da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Dosadašnja primena Zakona o dualnom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, br. 101/17 i 6/20) pokazala je da postoji prostor za unapređenje kvaliteta i obima realizacije učenja kroz rad i pojednostavljivanje postupka uključivanja poslodavaca u dualno obrazovanje.

Radi pripreme Predloga zakona, Ministarstvo prosvete obrazovalo je radnu grupu u koju su imenovani predstavnici svi relevantnih institucionalnih činilaca, i to: Ministarstva prosvete, Ministarstva privrede, Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Agencije za kvalifikacije, Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Nacionalne službe za zapošljavanje, Privredne komore Srbije, Unije poslodavaca, Stalne konferencije gradova i opština, srednjih stručnih škola i poslodavaca koji učestvuju u dualnom obrazovanju, predstavnici četiri reprezentativna sindikata radnika u prosveti i predstavnici nevladinih organizacija.

U pogledu unapređenja kvaliteta realizacije učenja kroz rad, Predlog zakona uvodi obavezu izrade programa realizacije učenja kroz rad, dokumenta na osnovu kojeg se poslodavac akredituje, a koji sadrži sve relevantne opise o ostvarivanju ishoda učenja plana i programa nastave i učenja i o ispunjenosti uslova. Škola i poslodavac zajednički izrađuju ovaj dokument, a on će služiti i u samovrednovanju škole i spoljašnjem vrednovanju kvaliteta rada u dualnom obrazovanju. Pored toga, uvodi se posebna evidencija o učenju kroz rad koju će zajednički voditi instruktor i koordinator učenja kroz rad. Uvodi se i pravni osnov da dualno obrazovanje postane predmet samovrednovanja škole i spoljašnjeg vrednovanja kvaliteta rada, pa će se posebne odredbe o učenju kroz rad bliže urediti pravilnicima o standardima kvaliteta rada ustanove i pravilnikom o vrednovanju kvaliteta rada ustanove.

Važećim zakonskim rešenjem odnos broja časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta postavljen je isuviše fleksibilnom, u rasponu od 20 do 80%. Dosadašnja realizacija obrazovnih profila u dualnom obrazovanju pokazala je da nije moguće ostvariti gornju granicu broja časova učenja kroz rad, ali i da je premali broj časova učenja kroz rad ima negativne efekte na kvalitet kompetencija koje učenici stiču ali i na odnos uloženog i dobijenog od strane poslodavaca. Povećanjem broja časova učenja kroz rad i dužim boravkom kod poslodavca, u meri koju je moguće sprovesti bez ugrožavanja časova teorijske nastave stručnih predmeta, steći će se uslovi da učenici pored kompetencija predviđenih standardom kvalifikacije steknu i veštine tipične za radno okruženje, koje se ne stiču u klasičnom modelu obrazovanja. Takođe, dužim boravkom učenika na učenju kroz rad raste i njihov doprinos poslovnom rezultatu poslodavca i opravdavaju se troškovi koje poslodavac ima u realizaciji dualnog obrazovanja. S obzirom da je važećim rešenjem predviđen raspon od 20 do 80% časova učenja kroz rad u odnosu

na ukupan broj časova stručnih predmeta, potreban je prelazni period za donošenje odgovarajućih izmena u planovima i programima nastave i učenja, zbog čega je primena ovog člana pomerena za četiri školske godine. Do pune primene povećanog broja časova, prelaznom odredbom omogućeno je da se broj časova učenja kroz rad može povećati uključivanjem časova praktičnih oblika nastave, ako poslodavac ima mogućnosti za realizaciju.

Predlogom zakona omogućava se da, pod određenim uslovima, ministar odobri formiranje odeljenja spajanjem dva ili više obrazovnih profila koji se realizuju u dualnom obrazovanju u istom trajanju, kao i od učenika upisanih po dualnom i po klasičnom modelu na isti obrazovni profil.

Status trening centra, koji je delimično uređen kroz Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i koji škola stiče kroz postupak proširene delatnosti, izmenama Zakona postaje kategorija o kojoj odlučuje Vlada, a Vladi je dato ovlašćenje da donese podzakonski akt o kriterijumima za sticanje statusa trening centra. Koncept trening centra pokazao je značajnu komparativnu prednost što se posebno vidi na primeru srednje škole Vazduhoplovna akademija, koja je stekla ovaj status 2020. godine i zahvaljujući, pored ostalog, trening centru uspeo da u Srbiju dovede neke od najvećih evropskih kompanija u oblasti avio-industrije, opredelio je Vladu da planira uspostavljanje više trening centara. Škole sa statusom trening centra sa najsavremenijom opremom za obuku donose novu, razvojnu dimenziju u povezivanju obrazovanja i privrede, kako u dualnom obrazovanju i neformalnom obrazovanju odraslih, tako i u podizanju kapaciteta samih poslodavaca i organizaciji obuka na zahtev i prema potrebama poslodavca. Pored poslodavaca, kapacitete trening centara moći će da koriste druge škole koje realizuju dualne obrazovne profile u slučaju da učenje kroz rad ne mogu da obezbede kod poslodavca, kao i za organizovanje praktičnog dela ispita na stručnoj maturi i završnom ispitu.

Kada je u pitanju uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje, Predlogom zakona izvršeno je pojednostavljivanje postupka akreditacije, tako da se umesto prethodnog iskazivanje interesovanja poslodavca, odmah podnosi zahtev za akreditaciju uz program realizacije učenja kroz rad, što skraćuje postupak akreditacije. Uvodi se mogućnosti da se poslodavci udruže u Alijansu kako bi više poslodavaca koji pojedinačno nemaju uslove za ostvarivanje svih ishoda učenja, mogli da obuhvate sve ishode učenja iz plana i programa nastave i učenja. Kod procedure utvrđivanja ispunjenosti uslova za akreditaciju poslodavca, izmenjen je sastav komisije tako da inspektor rada više nije član, Ovakva izmena u skladu je sa predlogom novog Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, prema kojem je obaveza poslodavca da aktom o bezbednosti obuhvati učenike na učenju kroz rad.

Polazeći od činjenice da interes učenika za deficitarna zanimanja opada poslednjih nekoliko godina, ali i uzimajući u obzir poteškoće koje su poslodavci imali u realizaciji učenja kroz rad tokom pandemije zarazne bolesti COVID-19, propisan je pravni osnov za donošenje podzakonskog akta kojim bi se propisali uslovi za stipendiranje učenika radi školovanja za deficitarna zanimanja, podrške školama i privredi u slabo razvijenim jedinicama lokalne samouprave, kao i radi razvoja dualnog obrazovanja. Vlada će na osnovu ovog ovlašćenja doneti uredbu kojom će se propisati uslovi za stipendiranje učenika za upis deficitarnih zanimanja ali i uslovi za subvencije poslodavcima za naknadu dela finansijske naknade za učenje kroz rad. Iznos stipendije i subvencije zavisice od raspoloživih sredstava u budžetu za ove namene,

a predviđeno je da javni poziv sprovede Kancelarija za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija.

Predlogom zakona utvrđuju se nadležnosti Kancelarije za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija, koja je 18.11.2022. godine osnovana kao služba Vlade radi obezbeđivanja usklađenog rada Vlade i više različitih organa državne uprave u cilju unapređenja stanja u oblasti dualnog obrazovanja i Nacionalnog okvira kvalifikacija.

S obzirom da se uočeni rizici i osiguranje kvaliteta dualnog obrazovanja ne mogu rešiti donošenjem podzakonskih akata, neophodno je da se donesu izmene i dopune Zakona o dualnom obrazovanju.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona, kojim se menja član 2. Zakona o dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: Zakon), vrši se preciziranje postojećih pojmova koji se koriste u Zakonu i dopuna novim pojmovima (pojam poslodavca, program realizacije učenja kroz rad, trening centar, trening alijansa poslodavaca).

Članom 2. Predloga zakona, kojim se menja član 3. stav 1. Zakona, tako što se menja princip etičnosti koji se odnosi na poštovanje ličnosti i dostojanstva, kao i prava učenika i odraslog i ostvarivanje ciljeva obrazovanja. U stavu 2. Zakona, proširuje se lista institucija čija je saradnja uspostavlja radi sprovođenja i razvoja dualnog obrazovanja.

Članom 3. Predloga zakona, kojim se menja član 6. Zakona, vrši se povećanje obima časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta za trogodišnje i četvorogodišnje obrazovne profile. Takođe, precizira se dnevno trajanje učenja kroz rad kako bi bilo prilagođeno radnom vremenu poslodavaca, ali imajući u vidu ograničenja propisana Zakonom o radu.

Članom 4. Predloga zakona dodaje se novi član 6a kojim se uvodi program realizacije dualnog obrazovanja kao dokument kojim se prikazuje način ostvarivanja ishoda učenja iz standarda kvalifikacije za konkretan obrazovni profil na konkretnim poslovima kod poslodavca. Ovaj dokument neophodan je prilikom akreditacije poslodavca za dualno obrazovanje kod Privredne komore Srbije.

Članom 5. Predloga zakona, kojim se menja član 7. Zakona, uređuje se uključivanje akreditovanih poslodavaca u konkurs za upisa učenika na dualne profile kao i način formiranja odeljenja za učenike u dualnom obrazovanju.

Članom 6. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 9. stav 5. Zakona, proširuje se odgovornost poslodavca za kvalitetno izvođenje učenja kroz rad u skladu sa programom realizacije učenja kroz rad.

Članom 7. Predloga zakona, kojim se dopunjava član 11. Zakona, precizira se uslov u pogledu nekažnjivosti poslodavca, a dodati su i novi uslovi za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca, koji se odnose na obavezu izrade programa realizacije učenja kroz rad i na zaključivanje predugovora o učenju kroz rad.

Članom 8. Predloga zakona, kojim se menja član 12. izvršeno je preciziranje odredaba koje se odnose na proveru ispunjenosti uslova iz člana 11. Zakona. Izmenjen je sastav Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca u kojoj više nema inspektora rada, što je u skladu sa

članom 5. stav 1. tačka 3) Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, broj 35/2023 – u daljem tekstu Zakon o BZR), kojim je predviđena obaveza poslodavca da pravo na bezbednost i zdravlje na radu imaju učenici i studenti u dualnom obrazovanju, a stavom 2. istog člana Zakona o BZR da je obezbeđivanje bezbednosti i zdravlja na radu obaveza poslodavca. Članom 9. stav 1. Zakona o BZR predviđena je dužnost poslodavca da obezbedi i sprovodi preventivne mere bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona. Na ovaj način izbegava se provera poslodavca po istoj obavezi od različitih organa.

Članom 9. Predloga zakona dodaju se članovi 12a kojim se uređuje registar poslodavaca koji ispunjavaju uslove za učenje kroz rad i 12b kojim se propisuju nadležnosti Kancelarije za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija.

Članom 10. Predloga zakona, kojim se menja član 15. Zakona, precizirano je da je program učenja kroz rad sastavni deo ugovora o dualnom obrazovanju, kao i da ugovor o dualnom obrazovanju škola i poslodavac zaključuju za svaku novu generaciju učenika i za svaki obrazovni profil.

Članom 11. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 16. Zakona, škole se obavezuju da, osim Ministarstvu prosvete, ugovor o dualnom obrazovanju dostave i Kancelariji za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija.

Članom 12. Predloga zakona dodaje se član 26a kojim se uređuje prelazak učenika sa dualnog na klasični model nastave, kao i sa klasičnog modela nastave na dualni model.

Članom 13. Predloga zakona, kojim se menja član 29. Zakona, vrši se preciziranje uslova za instruktora u pogledu poznavanja jezika nacionalne manjine, kao i u pogledu lica koja mogu da obavljaju posao instruktora bez završene obuke i polaganja ispita za licencu instruktora. Ovim članom omogućava se i da nastavnik bude angažovan kao instruktor ako ispunjava uslove za instruktora, s tim što ne treba da pohađa obuku i polaže ispit za licencu za instruktora. Takvog nastavnika poslodavac angažuje uz prethodnu saglasnost direktora škole, u skladu sa Zakonom o radu.

Članom 14. Predloga zakona, kojim se menja član 32. Zakona, vrši se usklađivanje odredaba o završnom ispitu i stručnoj maturi u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju.

Članom 15. Predloga zakona dodaje se član 32a kojim se propisuje da će se vrednovanje kvaliteta rada škola koje realizuju obrazovne profile u dualnom obrazovanju vršiti u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, čime se upućuje na dopunu podzakonskih akata o standardima kvaliteta rada ustanova i o vrednovanju kvaliteta rada ustanova odredbama koje se odnose na dualno obrazovanje.

Članom 16. Predloga zakona dopunjuje se član 34. Zakona tako što se omogućava da poslodavac isplaćuje naknadu za učenje kroz rad u različitim iznosima po godinama školovanja spram znanja učenika, ali i dalje ukupan iznos naknade za učenje kroz rad na nivou obrazovnog profila mora da bude najmanje 70% od minimalne cene rada po satu neto. Naglašava se mogućnost da poslodavac, nezavisno od ugovora o učenju kroz rad koji je obavezan, može sa učenikom da zaključi i ugovor o stipendiranju. Takođe, propisuje se i pravni osnov za donošenje

podzakonskog akta Vlade o bližim uslovima za ostvarivanje podrške dualnom obrazovanju kroz finansijsku pomoć školama i privredi radi školovanja učenika za deficitarna zanimanja.

Članom 17. Predloga zakona dodaje se član 34a kojim se propisuju poslovi trening centra, kao i pravni osnov za donošenje akta Vlade o kriterijumima za sticanje statusa trening centra i donošenje akta o sticanju statusa trening centara. Usluge koje će škola sa statusom trening centra pružati odraslima u neformalnom obrazovanju odraslih kao i privrednim subjektima smatraju se uslugama koje se realizuju kao proširena delatnost škole u smislu Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. S obzirom da akt o sticanju statusa trening centra donosi Vlada, za škole koje steknu ovaj status smatra se da imaju saglasnost za obavljanje proširene delatnost ustanove, bez posebnog pribavljanja saglasnosti od ministarstva nadležnog za obrazovanje.

Članom 18. Predloga zakona uređuje se prelazni režim za povećanje broja časova učenja kroz rad.

Članom 19. Predloga zakona uređuje se način polaganja završnog i maturalnog ispita za učenike koji završavaju srednje obrazovanje u trogodišnjem, odnosno četvorogodišnjem trajanju u skladu sa članom 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, broj 52/21).

Članom 20. Predloga zakona propisano je stupanje na snagu zakona osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona u 2023. godini nisu potrebna finansijska sredstva.

Za finansijsku podršku školama i privredi radi školovanja za deficitarna zanimanja u 2024. godinu potrebna su sredstva iznosu od 48.000.000 dinara, a za 2025. godinu u iznosu od 108.000.000 dinara, u skladu sa raspoloživim sredstvima u okviru limita opredeljenih za Kancelariju za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija.

**PREGLED ODREĐABA
ZAKONA O DUALNOM OBRAZOVANJU
KOJE SE MENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU**

**Značenje pojmova
Član 2.**

U smislu ovog zakona utvrđuju se sledeći pojmovi:

1) „dualno obrazovanje“ je model realizacije nastave u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u kome se kroz teorijsku nastavu i vežbe u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju, odnosno izgrađuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi (u daljem tekstu: kompetencije) u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja;

2) "poslodavac" je pravno lice ili preduzetnik koji ispunjava propisane uslove za učenje kroz rad učenika u dualnom obrazovanju i čija delatnost omogućava ostvarivanje sadržaja propisanih odgovarajućim planom i programom nastave i učenja u dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: plan i program nastave i učenja);

2a) poslodavac u smislu ovog zakona jesu i organ unutrašnjih poslova i odbrane, kod kojih se učenje kroz rad realizuje u skladu sa propisima koji uređuju rad tih organa i ovim zakonom, osim odredaba ovog zakona koje se odnose na finansijsko obezbeđenje učenika;

3) "učenje kroz rad" je organizovan proces tokom koga učenici, pod vođstvom i nadzorom instruktora i koordinatora učenja kroz rad, u realnoj radnoj okolini kod poslodavca stiču kompetencije za rad u određenom zanimanju ili grupi zanimanja;

4) "instruktor" je lice zaposleno kod poslodavca, koje neposredno obezbeđuje da se tokom učenja kroz rad realizuju sadržaji propisani planom i programom nastave i učenja i odgovorno je da učenici steknu kompetencije propisane standardom kvalifikacije;

5) "koordinator učenja kroz rad" je lice zaposleno u srednjoj stručnoj školi, odnosno nastavnik praktične nastave, koji u saradnji sa instruktorom planira, prati, realizuje i vrednuje ostvarivanje učenja kroz rad kod poslodavca;

6) "plan realizacije učenja kroz rad" sadrži opis aktivnosti, mesto i dinamiku ostvarivanja učenja kroz rad i donosi se u saradnji škole i poslodavca. Plan realizacije učenja kroz rad sastavni je deo godišnjeg plana rada škole.

U SMISLU OVOG ZAKONA UTVRĐUJU SE SLEDEĆI POJMOVI:

1) „DUALNO OBRAZOVANJE“ JE MODEL REALIZACIJE NASTAVE U SISTEMU SREDNJEG STRUČNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA U KOME SE KROZ NASTAVU U ŠKOLI I UČENJE KROZ RAD KOD POSLODAVCA, STIČU, USAVRŠAVAJU, ODNOSNO IZGRAĐUJU ZNANJA, VEŠTINE, SPOSOBNOSTI I STAVOVI (U DALJEM TEKSTU: KOMPETENCIJE) U SKLADU SA STANDARDOM KVALIFIKACIJE I PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA;

2) „POSLODAVAC“ JE PRAVNO LICE ILI PREDUZETNIK, DRŽAVNI ORGAN, USTANOVA ILI DRUGA ORGANIZACIJA ČIJA JE OSNIVAČ REPUBLIKA SRBIJA, AUTONOMNA POKRAJINA ILI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE KOJI ISPUNJAVA PROPISANE USLOVE ZA UČENJE KROZ RAD UČENIKA U DUALNOM OBRAZOVANJU I ČIJA DELATNOST OMOGUĆAVA DOSTIZANJE ZNANJA, VEŠTINA I STAVOVA PROPISANIH ODGOVARAJUĆIM PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA U DUALNOM OBRAZOVANJU (U DALJEM TEKSTU: PLAN I PROGRAM NASTAVE I UČENJA) U DELU KOJI SE OSTVARUJE UČENJEM KROZ RAD;

3) POSLODAVAC U SMISLU OVOG ZAKONA JESTE I ORGAN UNUTRAŠNJIH POSLOVA I ODBRANE, KOD KOJIH SE UČENJE KROZ RAD REALIZUJE U SKLADU SA PROPISIMA KOJI UREĐUJU RAD TIH ORGANA I

OVIM ZAKONOM, OSIM ODREDBA OVOG ZAKONA KOJE SE ODOSE NA FINANSIJSKO OBEZBEĐENJE UČENIKA;

4) „UČENJE KROZ RAD” JE ORGANIZOVAN PROCES TOKOM KOGA UČENICI, POD NEPOSREDNIM VOĐSTVOM I NADZOROM INSTRUKTORA I UZ PRAĆENJE KOORDINATORA UČENJA KROZ RAD, U REALNOM RADNOM OKRUŽENJU KOD POSLODAVCA, A IZUZETNO I U ŠKOLI I TRENING CENTRU, STIČU KOMPETENCIJE PROPISANE STANDARDOM KVALIFIKACIJE;

5) „INSTRUKTOR” JE LICE U RADNOM ODNOSU KOD POSLODAVCA, KOJE SAMOSTALNO OBAVLJA DELATNOST, ODNOSNO DRUGO LICE KOJE ANGAŽUJE POSLODAVAC, U SKLADU SA ZAKONOM, KOJE NEPOSREDNO OBEZBEĐUJE DA SE TOKOM UČENJA KROZ RAD REALIZUJU SADRŽAJI PROPISANI PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA I ODGOVORNO JE DA UČENICI STEKNU KOMPETENCIJE PROPISANE STANDARDOM KVALIFIKACIJE;

6) „KOORDINATOR UČENJA KROZ RAD” JE NASTAVNIK SA ODGOVARAJUĆIM OBRAZOVANJEM ZA PREDMET IZ KOJEG SE REALIZUJE UČENJE KROZ RAD, KOJI U SARADNJI SA INSTRUKTOROM PLANIRA, PRATI, REALIZUJE I VREDNUJE OSTVARIVANJE UČENJA KROZ RAD KOD POSLODAVCA;

7) „PROGRAM REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD” JE DOKUMENT KOJI DAJE DETALJAN UVID U NAČIN REALIZACIJE OBRAZOVNOG PROFILA KOD POSLODAVCA, A KOJI ZAJEDNO RAZVIJAJU I DONOSE ŠKOLA I POSLODAVAC ZA PERIOD UKUPNOG TRAJANJA OBRAZOVNOG PROFILA;

8) „PLAN REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD” JE OPERATIVNI DOKUMENT KOJI SADRŽI DINAMIKU, MESTO I RASPORED REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD U TOKU ŠKOLSKE GODINE, A KOJI DONOSI ŠKOLA U SARADNJI SA POSLODAVCEM NA OSNOVU PROGRAMA REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD. PLAN REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD SASTAVNI JE DEO GODIŠNJEG PLANA RADA ŠKOLE.

9) „TRENING ALIJANSA” JE OBLIK UDRUŽIVANJA NAJMANJE DVA POSLODAVCA KOJI OMOGUĆAVA OSTVARIVANJE ISHODA UČENJA IZ STANDARDA KVALIFIKACIJE KROZ UČENJE KROZ RAD, U SKLADU SA PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA;

10) „TRENING CENTAR” JE STATUS KOJI, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM, MOŽE DA STEKNE ŠKOLA KOJA IMA ODGOVARAJUĆE RESURSE ZA STICANJE KOMPETENCIJA UČENIKA I ODRASLIH U SIMULOVANOM RADNOM OKRUŽENJU, U SKLADU SA OBRAZOVNIM, PRIVREDNIM I RAZVOJNIM POTREBAMA JEDNE ILI VIŠE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE.

Principi dualnog obrazovanja

Član 3.

Dualno obrazovanje zasniva se na obavezi svih učesnika da se rukovode najboljim interesom učenika, u skladu sa sledećim principima:

1) partnerstvo škole i poslodavca - saradnja i jasna podela obaveza i odgovornosti u obezbeđivanju kvalitetnog procesa učenja kroz rad;

2) uspostavljanje socijalnog partnerstva na lokalnom nivou - uključenost svih zainteresovanih strana u proces planiranja, realizacije i praćenja efekata dualnog obrazovanja kroz utvrđeni institucionalni okvir;

3) profesionalnost - uspostavljanje formalno-pravnog odnosa između učenika, poslodavca i škole u procesu obrazovanja;

4) etičnost – poštovanje ličnosti i dostojanstva učenika i ostvarivanje ciljeva obrazovanja;

„4) ETIČNOST – POŠTOVANJE LIČNOSTI I DOSTOJANSTVA I PRAVA UČENIKA I ODRASLOG I OSTVARIVANJE USLOVA ZA OSTVARIVANJE CILJEVA OBRAZOVANJA I VASPITANJA.”.

5) osiguranje kvaliteta - koordinacija i uspostavljanje standarda na svim nivoima i praćenje efikasnosti dualnog obrazovanja;

6) karijerno vođenje i zapošljivost - razvoj veština upravljanja karijerom i obezbeđivanje većih šansi za zapošljavanje;

7) dostupnost - jednaki uslovi za sve za kvalitetan pristup dualnom obrazovanju;

8) relevantnost - usklađenost s potrebama poslodavaca i tržišta rada;

9) prohodnost - pristup različitim područjima rada u okviru istog nivoa obrazovanja i ka višim nivoima obrazovanja;

10) celoživotno učenje - omogućavanje obrazovanja i razvoja tokom celog života u svim oblastima života i rada;

11) pravo izbora - sloboda izbora zanimanja i obrazovnog profila u okviru utvrđenih kriterijuma;

12) jednake mogućnosti - obezbeđivanje jednakih uslova za sticanje obrazovanja, bez ikakve diskriminacije s obzirom na pol, rasnu, nacionalnu, kulturnu, etničku i versku pripadnost, jezik, seksualnu orijentaciju, mesto boravka, materijalno stanje, invaliditet i druga lična svojstva;

~~Institucionalno partnerstvo i saradnja između ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), Privredne komore Srbije i Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja uspostavlja se radi sprovođenja dualnog obrazovanja na nacionalnom nivou.~~

INSTITUCIONALNO PARTNERSTVO I SARADNJA IZMEĐU MINISTARSTVA NADLEŽNOG ZA POSLOVE OBRAZOVANJA (U DALJEM TEKSTU: MINISTARSTVO), SLUŽBE VLADE NADLEŽNE ZA DUALNO OBRAZOVANJE I NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA (U DALJEM TEKSTU: KANCELARIJA), PRIVREDNE KOMORE SRBIJE, ZAVODA ZA UNAPREĐIVANJE OBRAZOVANJA I VASPITANJA, ZAVODA ZA VREDNOVANJE KVALITETA OBRAZOVANJA I VASPITANJA, AGENCIJE ZA KVALIFIKACIJE, KAO I SAVETA I TELA IMENOVANIH NA NACIONALNOM NIVOU NADLEŽNIH ZA OBRAZOVANJE, USPOSTAVLJA SE RADI SPROVOĐENJA DUALNOG OBRAZOVANJA NA NACIONALNOM NIVOU.

Obim, period i mesto realizacije učenja kroz rad

Član 6.

~~Obim učenja kroz rad iznosi najmanje 20%, a najviše 80% časova od ukupnog broja časova stručnih predmeta, u skladu sa odgovarajućim planom i programom nastave i učenja.~~

~~Učenje kroz rad realizuje se u skladu sa školskim kalendarom tokom školske godine, najduže šest sati dnevno, odnosno 30 sati nedeljno, u skladu s planom i programom nastave i učenja.~~

~~Učenje kroz rad ne može da se realizuje u vremenu od 22,00 časa do 6,00 časova narednog dana.~~

~~Učenje kroz rad realizuje se u celosti kod jednog, odnosno više poslodavaca u skladu sa planom i programom nastave i učenja.~~

~~Izuzetno od stava 4. ovog člana, deo učenja kroz rad može da se realizuje i u školi u skladu s planom i programom nastave i učenja, odnosno ukoliko ga kod poslodavca nije moguće ostvariti u celini.~~

~~U školi se realizuje najviše 25% časova učenja kroz rad predviđenih planom i programom nastave i učenja.~~

OBIM UČENJA KROZ RAD ZA TROGODIŠNJE OBRAZOVNE PROFILE IZNOSI NAJMANJE 60% ODNOSNO ZA ČETVOROGODIŠNJE OBRAZOVNE PROFILE NAJMANJE 40% OD UKUPNOG BROJA ČASOVA STRUČNIH PREDMETA, S TIM DA SE UČENJE KROZ RAD PO RAZREDIMA MOŽE REALIZOVATI U OBIMU DO 80% BROJA ČASOVA STRUČNIH PREDMETA U TOM RAZREDU, U SKLADU SA PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA.

UČENJE KROZ RAD REALIZUJE SE U SKLADU SA ŠKOLSKIM KALENDAROM TOKOM ŠKOLSKE GODINE, NAJDUŽE OSAM SATI DNEVNO, ODNOSNO NAJVIŠE 24 SATA NEDELJNO, A IZUZETNO MOŽE I DO 30 SATI NEDELJNO AKO SE REALIZUJE U BLOKU.

UČENJE KROZ RAD NE MOŽE DA SE REALIZUJE U VREMENU OD 22,00 ČASA DO 6,00 ČASOVA NAREDNOG DANA.

UČENJE KROZ RAD REALIZUJE SE U CELOSTI KOD JEDNOG, ODNOSNO VIŠE POSLODAVACA U SKLADU SA PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA.

IZUZETNO OD STAVA 4. OVOG ČLANA, DEO UČENJA KROZ RAD MOŽE DA SE REALIZUJE U ŠKOLI I TRENING CENTRU KROZ SIMULACIJU RADNOG OKRUŽENJA, U SKLADU S PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA, ODNOSNO UKOLIKO GA KOD POSLODAVCA NIJE MOGUĆE OSTVARITI U CELINI.

U ŠKOLI MOŽE DA SE REALIZUJE NAJVIŠE 25% A U TRENING CENTRU NAJVIŠE 30% ČASOVA UČENJA KROZ RAD PREDVIĐENIH PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA.

PROGRAM REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD ČLAN 6A

PROGRAM REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD JE DOKUMENT KOJI SADRŽI:

1) AKTIVNOSTI KOJE ĆE UČENIK REALIZOVATI NA UČENJU KROZ RAD KAO I ISHODE UČENJA IZ STANDARDA KVALIFIKACIJE I DELOVE PROGRAMA NASTAVE I UČENJA KOJI SE TIM AKTIVNOSTIMA OSTVARUJU;

2) OBIM UČENJA KROZ RAD KOJI ĆE SE REALIZOVATI KOD POSLODAVCA;

3) RADNA MESTA ILI POSLOVE NA KOJIMA ĆE SE REALIZOVATI UČENJE KROZ RAD, SA SPISKOM OPREME (MAŠINE, ALATE I DR.) NA KOJOJ ĆE UČENICI RADITI;

4) NAČIN OBEZBEĐIVANJA REALIZACIJE NASTAVE NA JEZIKU NACIONALNE MANJINE, AKO SE UČENJE KROZ RAD REALIZUJE NA JEZIKU NACIONALNE MANJINE;

5) DINAMIKU OSTVARIVANJA I VREDNOVANJA UČENJA KROZ RAD;

6) DRUGE ELEMENTE KOJI MOGU BITI OD ZNAČAJA ZA REALIZACIJU PLANA I PROGRAMA NASTAVE I UČENJA, A U VEZI SU SA SPECIFIČNIM USLOVIMA U ŠKOLI, ODNOSNO KOD POSLODAVCA.

PROGRAM UČENJA KROZ RAD ZAJEDNIČKI DONOSE ŠKOLA I POSLODAVAC I SASTAVNI JE DEO UGOVORA O DUALNOM OBRAZOVANJU.

ŠKOLA I POSLODAVAC MOGU DA MENJAJU I DOPUNJUJU PROGRAM UČENJA KROZ RAD AKO JE TO POTREBNO ZBOG ORGANIZACIJE RADA KOD POSLODAVCA, U SLUČAJU PROMENE BROJA UČENIKA NA UČENJU KROZ RAD I DRUGIM SLUČAJEVIMA KADA NIJE MOGUĆE REALIZOVATI UČENJE KROZ RAD PO DONETOM PROGRAMU.

OBIM UČENJA KROZ RAD IZ STAVA 1. OVOG ČLANA MOŽE SE SMANJIVATI SAMO AKO SE UČENIKU OBEZBEDI REALIZACIJA UČENJA KROZ

RAD U ISTOM ILI VEĆEM PROCENTU KOD DRUGOG POSLODAVCA, TRENING CENTRU ILI U ŠKOLSKOJ RADIONICI, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM.

POSLODAVAC, ODNOSNO ŠKOLA JE U OBAVEZI DA U ROKU OD OSAM DANA DOSTAVI PRIVREDNOJ KOMORI SRBIJE, ODNOSNO KANCELARIJI IZMENJEN PROGRAM UČENJA KROZ RAD.

EVIDENCIJU UČENJA KROZ RAD VODI ŠKOLA I POSLODAVAC NA POSEBNOM OBRASCU ČIJI SADRŽAJ I IZGLED PROPISUJE MINISTAR, U SKLADU SA PRAVILNIKOM KOJIM SE PROPISUJU EVIDENCIJE U SREDNJOJ ŠKOLI.

OPIS DELA UČENJA KROZ RAD KOJI SE REALIZUJE U ŠKOLI ILI U TRENING CENTRU IZRAĐUJE ŠKOLA I SASTAVNI JE DEO GODIŠNJEG PLANA RADA ŠKOLE.

Upis učenika Član 7.

~~Struktura upisa učenika u srednje stručne škole po područjima rada za obrazovne profile u dualnom obrazovanju utvrđuje se u skladu s potrebama privrede, na osnovu izjava poslodavaca o uključivanju u dualno obrazovanje i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika.~~

~~Poslodavac dostavlja Privrednoj komori Srbije izjavu o spremnosti da se uključi u dualno obrazovanje najkasnije do 30. novembra kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj otpočinje realizacija obrazovnog profila u dualnom obrazovanju.~~

~~Izjava iz stava 2. ovog člana obavezno sadrži naziv poslodavca, sedište, matični broj, obrazovni profil, broj učenika koji može da primi na učenje kroz rad, opštinu i mesto izvođenja učenja kroz rad i predlog škole koja realizuje traženi obrazovni profil.~~

~~Privredna komora Srbije dostavlja Ministarstvu plan za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje za narednu školsku godinu po školama i obrazovnim profilima, najkasnije do 14. februara tekuće godine za narednu školsku godinu.~~

~~Školska uprava u saradnji s nadležnim organom autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave sačinjava opštinski, odnosno gradski predlog plana upisa učenika u srednje škole.~~

~~U pripremi plana upisa iz stava 5. ovog člana potrebno je obezbediti uslove za uključivanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i učenika iz osetljivih grupa.~~

~~U izradi predloga plana upisa iz stava 5. ovog člana učestvuju i poslodavci, organizacija nadležna za poslove zapošljavanja prema sedištu lokalne samouprave, Privredna komora Srbije i druge zainteresovane strane, u skladu sa zakonom.~~

~~Kandidat za upis na dualni profil opredeljuje se za konkretni obrazovni profil pre obavljenog završnog ispita, u skladu sa podzakonskim aktom kojim se uređuje upis učenika u srednju školu.~~

~~Raspoređivanje učenika za učenje kroz rad vrše u saradnji učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, poslodavac i škola.~~

~~Način raspoređivanja učenika za učenje kroz rad propisuje ministar u saradnji s Privrednom komorom Srbije.~~

STRUKTURU UPISA UČENIKA U OBRAZOVNE PROFILE KOJI SE REALIZUJU U DUALNOM MODELU OBRAZOVANJA ZA SREDNJE ŠKOLE ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA SRBIJA, AUTONOMNA POKRAJINA, ODNOSNO JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE UTVRĐUJE MINISTARSTVO U KONKURSU ZA UPIS UČENIKA U SREDNJU ŠKOLU, NA OSNOVU PLANA ZA UKLJUČIVANJE POSLODAVACA U DUALNO OBRAZOVANJE, U SKLADU SA OVIM I ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE I VASPITANJE.

PREDLOG PLANA ZA UKLJUČIVANJE POSLODAVACA U DUALNO OBRAZOVANJE PRIPREMA PRIVREDNA KOMORA SRBIJE I DOSTAVLJA GA KANCELARIJI, NAJKASNIJE DO 15. MARTA TEKUĆE GODINE ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU.

PREDLOG PLANA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA SADRŽI PODATKE O OBRAZOVNIM PROFILIMA I ŠKOLAMA, POSLOVNI IME, ODNOSNO NAZIV POSLODAVCA, SEDIŠTE, MATIČNI BROJ, OBRAZOVNI PROFIL, BROJ UČENIKA KOJI MOŽE DA PRIMI NA UČENJE KROZ RAD, OPŠTINU I MESTO IZVOĐENJA UČENJA KROZ RAD I NAZIV ŠKOLE KOJA MOŽE DA REALIZUJE TRAŽENI OBRAZOVNI PROFIL.

KANCELARIJA UTVRĐUJE PREDLOG PLANA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA I DOSTAVLJA GA MINISTARSTVU, NAJKASNIJE U ROKU OD OSAM DANA OD DANA PRIJEMA PREDLOGA.

NA ZAHTEV ŠKOLE, MINISTAR MOŽE DA ODOBRI DA SE ODELJENJE FORMIRA SPAJANJEM DVA ILI VIŠE OBRAZOVNIH PROFILA KOJI SE REALIZUJU U DUALNOM OBRAZOVANJU U ISTOM TRAJANJU, KAO I OD UČENIKA UPISANIH PO DUALNOM I PO KLASIČNOM MODELU NA ISTI OBRAZOVNI PROFIL, U SKLADU SA UPUTSTVOM KOJIM SE UREĐUJE NAČIN FORMIRANJA ODELJENJA U SREDNjim ŠKOLAMA.

RASPOREĐIVANJE UČENIKA ZA UČENJE KROZ RAD VRŠE U SARADNJI UČENIK, RODITELJ, ODNOSNO DRUGI ZAKONSKI ZASTUPNIK, POSLODAVAC I ŠKOLA.

NAČIN RASPOREĐIVANJA UČENIKA ZA UČENJE KROZ RAD PROPISUJE MINISTAR, NA PREDLOG KANCELARIJE UZ PRIBAVLJENO MIŠLJENJE PRIVREDNE KOMORE SRBIJE.

Odgovornost učenika, škole i poslodavca

Član 9.

U dualnom obrazovanju učenik pohađa nastavu u školi i uči kroz rad kod poslodavca, u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja.

Škola je odgovorna za ostvarivanje plana i programa nastave i učenja u celosti.

Škola ostvaruje deo plana i programa nastave i učenja koji se odnosi na teorijsku nastavu i vežbe i prati, u saradnji s poslodavcem, ostvarivanje dela plana i programa nastave i učenja koji se odnosi na učenje kroz rad kod poslodavca.

Poslodavac ostvaruje deo plana i programa nastave i učenja koji se odnosi na učenje kroz rad.

Poslodavac je odgovoran za sistematično i kvalitetno izvođenje učenja kroz rad u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja I PROGRAMOM REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD.

Međusobni odnosi škole i poslodavca uređuju se ugovorom, u skladu sa ovim zakonom.

Uslovi za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca

Član 11.

Uslovi koje poslodavac mora da ispuni radi izvođenja učenja kroz rad, su:

1) obavljanje delatnosti koja omogućava realizaciju sadržaja učenja kroz rad propisane odgovarajućim planom i programom nastave i učenja;

2) raspolaganje prostorom, opremom i sredstvima za rad u skladu sa pravilnikom o bližim uslovima u pogledu prostora, opreme i nastavnih sredstava određenog obrazovnog profila;

3) raspolaganje potrebnim brojem licenciranih instruktora u skladu sa planom i programom nastave i učenja;

4) obezbeđivanje primene mera bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa zakonom;

5) da nad poslodavcem nije otvoren stečajni postupak ili pokrenut postupak likvidacije;

6) (*brisana*)

~~7) da poslodavac nije pravnosnažno osuđivan za kaznena dela propisana zakonom kojim se uređuje sprečavanje zlostavljanja na radu.~~

7) DA POSLODAVAC NIJE KAŽNJAVAN ZA PREKRŠAJ PROPISAN ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SPREČAVANJE ZLOSTAVLJANJA NA RADU I PROPISIMA KOJI UREĐUJU OBLAST BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJA NA RADU, KAO I DA NIJE KAŽNJAVAN ZA KRIVIČNO DELO ZLOSTAVLJANJA U SMISLU KRIVIČNOG ZAKONIKA;

8) DA JE POSLODAVAC SA ŠKOLOM SAČINIO PROGRAM UČENJA KROZ RAD;

9) DA POSLODAVAC IMA ZAKLJUČEN PREDUGOVOR O DUALNOM OBRAZOVANJU.

U realizaciji učenja kroz rad poslodavac je dužan da obezbedi propisane mere bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa propisima kojima se uređuje bezbednost i zdravlje na radu, kao i primenu propisa kojima se uređuje opasan rad za decu.

Utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca

Član 12.

~~Proveru ispunjenosti uslova iz člana 11. ovog zakona vrši Privredna komora Srbije.~~

~~Privredna komora Srbije obrazuje Komisiju za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca (u daljem tekstu: Komisija) za obrazovni profil ili grupu obrazovnih profila.~~

~~Komisija iz stava 2. ovog člana ima tri člana i čine je član koga predlaže Ministarstvo iz reda prosvetnih savetnika, spoljnih saradnika, prosvetnih inspektora, odnosno nastavnika, inspektor rada i predstavnik Privredne komore Srbije.~~

~~Članovi komisije svoj rad obavljaju bez naknade.~~

~~Zahtev za proveru ispunjenosti uslova iz člana 11. ovog zakona poslodavac podnosi Privrednoj komori Srbije najkasnije do 30. novembra kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj otpočinje obavljanje učenja kroz rad.~~

~~Privredna komora Srbije, na predlog Komisije, poslodavcu koji je ispunio sve propisane uslove, izdaje Potvrdu o ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad (u daljem tekstu: Potvrda), u roku od 15 dana od dana prijema predloga Komisije.~~

~~Privredna komora Srbije rešenjem utvrđuje da poslodavac ne ispunjava uslove za izvođenje učenja kroz rad i ovo rešenje je konačno u upravnom postupku.~~

~~Ukoliko poslodavac prestane da ispunjava uslove propisane članom 11. ovog zakona, Privredna komora Srbije, na predlog Komisije, donosi rešenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad i ovo rešenje je konačno u upravnom postupku.~~

~~Privredna komora Srbije vodi i redovno ažurira registar poslodavaca za koje je utvrđeno da ispunjavaju uslove za izvođenje učenja kroz rad.~~

~~Registar iz stava 9. ovog člana vodi se kao jedinstvena elektronska baza podataka, a podaci iz registra objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Privredne komore Srbije.~~

~~U registar iz stava 9. ovog člana, upisuju se podaci o registarskom broju Potvrde, nazivu i matičnom broju poslodavca, imenu, prezimenu i funkciji odgovornog~~

~~lica kod poslodavca i broju i datumu rešenja o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad.~~

~~Troškove izdavanja potvrde, vođenja i upisa u registar iz stava 9. ovog člana, snosi Privredna komora Srbije.~~

~~Organizacija, sastav i način rada Komisije, bliže se uređuju opštim aktom Privredne komore Srbije.~~

~~Poslove provere ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad, izdavanja isprava iz st. 6-8. ovog člana i vođenja registra iz stava 9. ovog člana, Privredna komora Srbije obavlja kao poverene poslove.~~

ZAHTEV ZA PROVERU SA DOKAZIMA O ISPUNJENOSTI USLOVA IZ ČLANA 11. OVOG ZAKONA, POSLODAVAC PODNOSI PRIVREDNOJ KOMORI SRBIJE.

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE OBRAZUJE KOMISIJU ZA UTVRĐIVANJE ISPUNJENOSTI USLOVA ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD KOD POSLODAVCA (U DALJEM TEKSTU: KOMISIJA) ZA OBRAZOVNI PROFIL.

KOMISIJA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA IMA TRI ČLANA, OD KOJIH SE DVA IMENUJU NA PREDLOG MINISTARSTVA IZ REDA PROSVETNIH SAVETNIKA, SPOLJNIH SARADNIKA, ODNOSNO NASTAVNIKA, A TREĆI ČLAN JE PREDSTAVNIK PRIVREDNE KOMORE SRBIJE.

ČLANOVI KOMISIJE SVOJ RAD OBAVLJAJU BEZ NAKNADE.

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE, NA PREDLOG KOMISIJE, POSLODAVCU KOJI JE ISPUNIO SVE PROPISANE USLOVE, IZDAJE POTVRDU O ISPUNJENOSTI USLOVA ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD (U DALJEM TEKSTU: POTVRDA), U ROKU OD 15 DANA OD DANA PRIJEMA PREDLOGA KOMISIJE.

AKO JE VIŠE POSLODAVACA PODNELO ZAHTEV ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD U ALIJANSI, POTVRDA SE IZDAJE ZA SVAKOG POSLODAVCA ČLANA ALIJANSE.

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE REŠENJEM UTVRĐUJE DA POSLODAVAC NE ISPUNJAVA USLOVE ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD I OVO REŠENJE JE KONAČNO U UPRAVNOM POSTUPKU.

AKO POSLODAVAC PRESTANE DA ISPUNJAVA USLOVE IZ ČLANA 11. OVOG ZAKONA, PRIVREDNA KOMORA SRBIJE, NA PREDLOG KOMISIJE, DONOSI REŠENJE O PRESTANKU ISPUNJENOSTI USLOVA ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD I OVO REŠENJE JE KONAČNO U UPRAVNOM POSTUPKU.

AKO JEDAN ILI VIŠE ČLANOVA ALIJANSE PRESTANU DA ISPUNJAVAJU USLOVE ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD, ALIJANSA U SARADNJI SA ŠKOLOM OBEZBEĐUJE REALIZACIJU ISHODA UČENJA KOD DRUGOG POSLODAVCA U ALIJANSI, KOD DRUGOG POSLODAVCA KOJI NIJE U ALIJANSI, U ŠKOLI ILI TRENING CENTRU, O ČEMU OBAVEŠTAVA PRIVREDNU KOMORU SRBIJE.

KADA JE PODNOSILAC ZAHTEVA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA POSLODAVAC KOJI JE DRŽAVNI ORGAN, USTANOVA ILI DRUGA ORGANIZACIJA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA SRBIJA, AUTONOMNA POKRAJINA ILI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE, PRIVREDNA KOMORA SRBIJE IZDAJE POTVRDU NA OSNOVU DOSTAVLJENOG PROGRAMA UČENJA KROZ RAD.

ORGANIZACIJA, SASTAV I NAČIN RADA KOMISIJE I DRUGA PITANJA OD ZNAČAJA ZA UTVRĐIVANJE ISPUNJENOSTI USLOVA ZA UČENJE KROZ RAD KOD POSLODAVACA I ALIJANSE POSLODAVACA, BLIŽE SE UREĐUJU OPŠTIM AKTOM PRIVREDNE KOMORE SRBIJE.

POSLOVE PROVERE ISPUNJENOSTI USLOVA ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD, IZDAVANJA ISPRAVA IZ ST. 5-8. OVOG ČLANA PRIVREDNA KOMORA SRBIJE OBAVLJA KAO POVERENE POSLOVE.

**REGISTAR POSLODAVACA KOJI ISPUNJAVAJU USLOVE ZA REALIZACIJU
UČENJA KROZ RAD
ČLAN 12A**

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE VODI I REDOVNO AŽURIRA REGISTAR POSLODAVACA ZA KOJE JE UTVRĐENO DA ISPUNJAVAJU USLOVE ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD.

REGISTAR IZ STAVA 1. OVOG ČLANA VODI SE KAO JEDINSTVENA ELEKTRONSKA BAZA PODATAKA, A PODACI IZ REGISTRA OBJAVLJUJU SE NA Zvaničnoj internet stranici Privredne Komore Srbije.

U REGISTAR IZ STAVA 1. OVOG ČLANA, UPISUJU SE PODACI O REGISTARSKOM BROJU POTVRDE, POSLOVNOM IMENU, ODNOSNO NAZIVU I MATIČNOM BROJU POSLODAVCA, IMENU, PREZIMENU I FUNKCIJI ODGOVORNOG LICA KOD POSLODAVCA I BROJU I DATUMU REŠENJA O PRESTANKU ISPUNJENOSTI USLOVA ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD.

TROŠKOVE IZDAVANJA POTVRDE, VOĐENJA I UPISA U REGISTAR IZ STAVA 1. OVOG ČLANA, SNOSI PRIVREDNA KOMORA SRBIJE.

POSLOVE VOĐENJA REGISTRA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PRIVREDNA KOMORA SRBIJE OBAVLJA KAO POVERENE POSLOVE.

**KANCELARIJA ZA DUALNO OBRAZOVANJE
I NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA
ČLAN 12B**

KANCELARIJA:

1) PRATI STANJE U VEZI SA PRIMENOM PROPISA I DRUGIH AKATA KOJIMA SE UREĐUJE DUALNO OBRAZOVANJE I UNAPREĐENJE, USKLAĐENOST, RAZVOJA I FUNKCIONISANJA DUALNOG OBRAZOVANJA;

2) POVEZUJE JAVNI I PRIVATNI SEKTOR RADI EKONOMSKOG I OBRAZOVNOG PLANIRANJA, CELOŽIVOTNOG UČENJA I RAZVOJA Ljudskih resursa;

3) UČESTVUJE U PRIPREMI DOKUMENATA JAVNIH POLITIKA, NACRTA ZAKONA, DRUGIH PROPISA I OPŠTIH AKATA KOJIMA SE UREĐUJE DUALNO OBRAZOVANJE I U KOORDINACIJI AKTIVNOSTI NA NJIHOVOM SPROVOĐENJU;

4) IZRAĐUJE STUDIJSKO-ANALITIČKE DOKUMENTE I PRIPREMA PREDLOGE ZA UNAPREĐIVANJE UPISNE POLITIKE ZA DUALNO OBRAZOVANJE;

5) OSTVARUJE MEĐUNARODNU SARADNJU I RAZVOJNE INICIJATIVE, KOORDINACIJU AKTIVNOSTI I UČEŠĆE U PROGRAMIRANJU I IMPLEMENTACIJI DOMAĆIH I MEĐUNARODNIH PROJEKATA U OBLASTI DUALNOG OBRAZOVANJA;

6) INICIRA UNAPREĐIVANJE JEDINSTVENOG INFORMACIONOG SISTEMA PROSVETE U DELU KOJI SE ODNOSI NA DUALNO OBRAZOVANJE;

7) UNAPREĐUJE PARTNERSTVA, ODNOSNO PRATI RAD I PRUŽA STRUČNE PODRŠKE RADU NADLEŽNIH INSTITUCIJA, TELA I SOCIJALNIH PARTNERA UKLJUČENIH U PROCESSE DUALNOG OBRAZOVANJA;

8) REALIZUJE KONKURS U SKLADU SA PODZAKONSKIM AKTOM IZ ČLANA 34. STAV 8. OVOG ZAKONA;

9) PRUŽA STRUČNU I ADMINISTRATIVNU PODRŠKU RADU KOMISIJE ZA PRAĆENJE I RAZVOJ DUALNOG OBRAZOVANJA;

10) OBAVLJA I DRUGE POSLOVE U SKLADU SA ZAKONOM I OSNIVAČKIM AKTOM.

**Sadržina ugovora
Član 15.**

Obavezni elementi ugovora o dualnom obrazovanju su:

- 1) naziv, sedište i matični broj poslodavca kao i registarski broj Potvrde;
- 2) naziv i sedište škole;
- 3) obrazovni profil koji je predmet ugovora;
- 4) obaveza poslodavca da izvodi učenje kroz rad o sopstvenom trošku;
- 5) obaveze škole u vezi sa realizacijom učenja kroz rad;
- 6) obaveze poslodavca u vezi sa realizacijom učenja kroz rad;
- 7) plan i program realizacije učenja kroz rad;
- 8) mesto i vremenski raspored realizacije učenja kroz rad;
- 9) maksimalan broj učenika koje škola može uputiti na učenje kroz rad;
- 10) broj licenciranih instruktora koje poslodavac obezbeđuje za te potrebe;
- 11) period trajanja ugovora;
- 12) razlozi za prestanak važenja i za raskid ugovora;
- 13) način rešavanja eventualnih sporova;
- 14) datum i potpisi ugovornih strana.

PROGRAM UČENJA KROZ RAD JE SASTAVNI DEO UGOVORA O DUALNOM OBRAZOVANJU.

UGOVOR O DUALNOM OBRAZOVANJU ŠKOLA I POSLODAVAC ZAKLJUČUJU ZA SVAKU NOVU GENERACIJU UČENIKA I ZA SVAKI OBRAZOVNI PROFIL.

Zaključivanje ugovora o dualnom obrazovanju Član 16.

~~Škola zaključuje ugovor o dualnom obrazovanju s jednim ili više poslodavaca koji ima Potvrdu, u cilju obezbeđenja uslova za ostvarivanje svih sadržaja učenja kroz rad definisanih određenim planom i programom nastave i učenja.~~

ŠKOLA ZAKLJUČUJE UGOVOR O DUALNOM OBRAZOVANJU SA JEDNIM ILI VIŠE POSLODAVACA KOJI IMAJU POTVRDU, A SA KOJIMA JE PRETHODNO IZRADILA PROGRAM UČENJA KROZ RAD, U SKLADU SA ČLANOM 6A OVOG ZAKONA I ZAKLJUČILA PREDUGOVOR O UČENJU KROZ RAD.

Prilikom izbora poslodavca škola je u obavezi da se rukovodi najboljim interesom učenika.

Poslodavac, koji ispunjava uslove propisane članom 11. ovog zakona, može da zaključi ugovor o dualnom obrazovanju s jednom ili više škola.

O zaključenom ugovoru iz stava 1. ovog člana škola obaveštava Ministarstvo I KANCELARIJU najkasnije u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora.

PRELAZAK UČENIKA NA DRUGI MODEL REALIZACIJE NASTAVE ČLAN 26A

UČENICI UPISANI NA OBRAZOVNI PROFIL KOJI SE REALIZUJE PO KLASIČNOM MODELU MOGU DA PREĐU NA REALIZACIJU TOG PROFILA PO DUALNOM MODELU, AKO POSLODAVAC OBEZBEDI DODATNA MESTA ZA UČENJE KROZ RAD.

UČENICI UPISANI NA OBRAZOVNI PROFIL KOJI SE REALIZUJE U DUALNOM OBRAZOVANJU MOGU DA PREĐU NA REALIZACIJU TOG PROFILA PO KLASIČNOM MODELU OD SLEDEĆE ŠKOLSKE GODINE, U DOGOVORU SA POSLODAVCEM SA KOJIM IMAJU ZAKLJUČEN UGOVOR O UČENJU KROZ RAD, KAO I AKO UGOVOR O UČENJU KROZ RAD BUDE RASKINUT U SKLADU SA OVIM ZAKONOM.

Instruktor Član 29.

Instruktor je lice koje:

1) je u radnom odnosu kod poslodavca ili koje samostalno obavlja delatnost , odnosno drugo lice koje angažuje poslodavac, u skladu sa zakonom ~~kojim se uređuje rad~~;

2) ima radno iskustvo od najmanje tri godine u odgovarajućem zanimanju ili grupi zanimanja za koja se učenik obrazuje u dualnom obrazovanju;

3) ima najmanje isti nivo obrazovanja za koji se učenik školuje;

4) poznaje jezik nacionalne manjine na kojem se ostvaruje plan i program nastave i učenja, OSIM AKO POSLODAVAC ILI ŠKOLA OBEZBEDE DA UČENJU KROZ RAD PRISUSTVUJE DRUGO LICE KOJE POZNAJE JEZIK TE NACIONALNE MANJINE;

5) je obavilo obuku za instruktora i ima potvrdu o položenom ispitu za instruktora (u daljem tekstu: licenca);

6) nije osuđivano pravnosnažnom presudom za krivično delo za koje je izrečena kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca, kao i za krivična dela nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrnuće, krivična dela iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv privrede, protiv službene dužnosti, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, da nije pravnosnažno osuđivano za prekršaj iz oblasti radnih odnosa i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje.

Izuzetno od stava 1. tačka 5) ovog člana, instruktor može biti i lice koje poseduje osnovne pedagoško-didaktičkih znanja i veština i ima važeća ovlašćenja da bude instruktor, a koja su izdala nacionalna ili međunarodna regulatorna tela, iz oblasti na koje se ovlašćenje odnosi , odnosno organ iz člana 2. tačka 2a) ovog zakona.

IUZETNO OD STAVA 1. TAČKA 5) OVOG ČLANA, INSTRUKTOR MOŽE BITI I LICE KOJE:

1) **POSEDUJE OSNOVE PEDAGOŠKO-DIDAKTIČKIH ZNANJA I VEŠTINA I IMA VAŽEĆA OVLAŠĆENJA DA BUDE INSTRUKTOR, A KOJA SU IZDALA NACIONALNA ILI MEĐUNARODNA REGULATORNA TELA, IZ OBLASTI NA KOJE SE OVLAŠĆENJE ODNOSI , ODNOSNO ORGAN IZ ČLANA 2. TAČKA 2A) OVOG ZAKONA;**

2) **NASTAVNIK PRAKTIČNE NASTAVE I NASTAVNIK STRUČNIH PREDMETA U SREDNJOJ ŠKOLI SA POLOŽENOM LICENCOM ZA NASTAVNIKA;**

3) **KOJE JE OBUČENO ZA POSLOVE MENTORA/INSTRUKTORA KROZ DRUGE PROJEKTE KOJE SE BAVE UČENJEM KROZ RAD U OKVIRU FORMALNOG I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA.**

LICU IZ STAVA 2. TAČKA 2) OVOG ČLANA KOJE ISPUNJAVA USLOVE IZ STAVA 1. TAČ. 1)-4) I 6) OVOG ČLANA, PRIVREDNA KOMORA IZDAJE LICENCU ZA INSTRUKTORA BEZ POHAĐANJA OBUKE I POLAGANJA ISPITA ZA INSTRUKTORA.

LICU IZ STAVA 2. TAČKA 3) OVOG ČLANA KOJE ISPUNJAVA USLOVE IZ STAVA 1. TAČ. 1)-4) I 6) OVOG ČLANA, PRIVREDNA KOMORA SRBIJE UTVRĐUJE USAGLAŠENOST PROGRAMA PO KOJEM JE LICE OSPOSOBLJAVANO ZA POSLOVE MENTORA I PO POTREBI GA UPUĆUJE NA DODATNU OBUKU ZA INSTRUKTORA I NA POLAGANJA ISPITA ZA INSTRUKTORA.

Instruktor, u saradnji s koordinatorom učenja kroz rad realizuje, vodi i nadzire učenje kroz rad kod poslodavca, pod uslovom i na način kojim se obezbeđuje bezbednost i zdravlje na radu, u skladu sa zakonom.

Instruktor u procesu ocenjivanja učenja kroz rad, saraduje s koordinatorom učenja kroz rad.

Broj učenika s kojima instruktor realizuje učenje kroz rad propisan je planom i programom nastave i učenja.

Završni i maturalni ispit

Član 32.

~~Sadržina i način sprovođenja završnog, odnosno maturalnog ispita propisani su planom i programom nastave i učenja.~~

~~Završnim, odnosno maturalnim ispitom proveravaju se i stečene kompetencije u skladu sa standardom kvalifikacije.~~

~~Pri proveru stečenih kompetencija tokom učenja kroz rad obavezno učestvuju kvalifikovani predstavnici poslodavaca, bez naknade.~~

~~Predstavnike poslodavaca iz stava 3. ovog člana, imenuje Privredna komora Srbije.~~

~~Nakon položenog završnog, odnosno maturalnog ispita učeniku se izdaje javna isprava, u skladu sa zakonom.~~

~~Učenik se može upisati na sledeći nivo obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa zakonom.~~

~~Dodatak diplome učenika koji je položio završni, odnosno maturalni ispit sadrži podatak o obimu ostvarenog učenja kroz rad i spisak poslodavaca kod kojih je učenje kroz rad obavljeno.~~

ZAVRŠNI ISPIT I STRUČNA MATURA

Član 32.

ZAVRŠNI ISPIT I STRUČNA MATURA ZA OBRAZOVNE PROFILE KOJI SE REALIZUJU U DUALNOM OBRAZOVANJU, REALIZUJU SE U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJU OSNOVE SISTEMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA I ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE I VASPITANJE.

PODATAK O OBIMU OSTVARENOG UČENJA KROZ RAD I SPISAK POSLODAVACA KOD KOJIH JE UČENJE KROZ RAD OBAVLJENO UPISUJE SE U JAVNE ISPRAVE, U SKLADU SA PRAVILNIKOM KOJIM SE UREĐUJU JAVNE ISPRAVE U SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU.

VREDNOVANJE DUALNOG OBRAZOVANJA

ČLAN 32A

VREDNOVANJE KVALITETA RADA ŠKOLA KOJE REALIZUJU OBRAZOVNE PROFILE U DUALNOM OBRAZOVANJU OSTVARUJE SE PREMA STANDARDIMA I PO POSTUPKU PROPISANOM U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJU OSNOVE SISTEMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA.

Finansijsko obezbeđenje učenika

Član 34.

Učenik koji obavlja učenje kroz rad ima pravo na naknadu za učenje kroz rad.

Naknada za učenje kroz rad isplaćuje se jednom mesečno najkasnije do kraja tekućeg meseca za prethodni mesec po svakom satu provedenom na učenju kroz rad u neto visini od najmanje 70% minimalne cene rada u skladu sa zakonom.

NAKNADU ZA UČENJE KROZ RAD POSLODAVAC MOŽE ISPLAĆIVATI I U RAZLIČITIM IZNOSIMA PO GODINAMA ŠKOLOVANJA SHODNO NIVOU ZNANJA UČENIKA U RASPONU OD NAJMANJE 30% OD MINIMALNE CENE RADA PO SATU NETO PA NAVIŠE, S TIM DA UKUPNA NAKNADA ZA UČENJE KROZ RAD ISPLAĆENA NA NIVOU OBRAZOVNOG PROFILA MORA DA IZNOSI NAJMANJE 70% OD MINIMALNE CENE RADA PO SATU NETO ISPLAĆENE ZA TAJ PERIOD.

Naknadu iz stava 2. ovog člana snosi poslodavac.

AKO SE UČENJE KROZ RAD OBAVLJA U TRENING CENTRU UČENIK NEMA PRAVO NA NAKNADU IZ ST. 2. I 3. OVOG ČLANA, OSIM AKO SE REALIZUJE NA ZAHTEV, POSLODAVCA.

PORED UGOVORA O UČENJU KROZ RAD, POSLODAVAC MOŽE SA UČENIKOM, ODNOSNO NJEGOVIH RODITELJEM ILI DRUGIM ZAKONSKIM ZASTUPNIKOM DA ZAKLJUČI I UGOVOR O STIPENDIRANJU.

SREDSTVA ZA FINANSIJSKU PODRŠKU DUALNOM OBRAZOVANJU, KOJA SE OSTVARUJE KROZ POMOĆ ŠKOLAMA I PRIVREDI RADI ŠKOLOVANJA UČENIKA ZA DEFICITARNA ZANIMANJA MOGU SE OBEZBEDITI U BUDŽETU REPUBLIKE SRBIJE.

BLIŽE USLOVE ZA FINANSIJSKU PODRŠKU IZ STAVA 7. OVOG ČLANA UTVRĐUJE VLADA.

TRENING CENTAR

ČLAN 34A

STATUS TRENING CENTAR U SKLADU SA OVIM ZAKONOM, MOŽE DA STEKNE JAVNA ŠKOLA KOJA JE VERIFIKOVANA ZA REALIZACIJU OBRAZOVNIH PROFILA U DUALNOM OBRAZOVANJU I KOJA IMA ODGOVARAJUĆE RESURSE ZA STICANJE KOMPETENCIJA UČENIKA I ODRASLIH U SIMULOVANOM RADNOM OKRUŽENJU, U SKLADU SA OBRAZOVNIM, PRIVREDNIM I RAZVOJNIM POTREBAMA JEDNE ILI VIŠE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE.

ŠKOLA KOJA IMA STATUS TRENING CENTRA MOŽE DA OBAVLJA SLEDEĆE POSLOVE:

- 1) REALIZUJE DEO UČENJA KROZ RAD ZA SVOJE I UČENIKE DRUGIH ŠKOLA;
- 2) REALIZUJE SVE OBLIKE PRAKTIČNE NASTAVE ZA KOJE IMA ODGOVARAJUĆU OPREMU I SREDSTVA, ZA SVOJE I UČENIKE DRUGIH ŠKOLA;
- 3) REALIZUJE STRUČNU MATURU I ZAVRŠNI ISPIT, ZA SVOJE I UČENIKE DRUGIH ŠKOLA;
- 4) REALIZUJE UČENJE KROZ RAD U DUALNOM MODELU STUDIJA U VISOKOM OBRAZOVANJU;
- 5) OBAVLJA STRUČNO USAVRŠAVANJE ZA SVOJE I NASTAVNIKE DRUGIH ŠKOLA, U SKLADU SA ZAKONOM;
- 6) REALIZUJE OBUKE I PRAKTIČNI RAD ZA SVE AKTIVNOSTI OBRAZOVANJA ODRASLIH, U SKLADU SA ZAKONOM;
- 7) PRUŽA USLUGE KARIJERNOG VOĐENJA I SAVETOVANJA, U SKLADU SA ZAKONOM;

8) REALIZUJE OBUKE NA ZAHTEV POSLODAVCA ZBOG POTREBA TEHNOLOŠKIH PROMENA U PROCESIMA RADA I RADI POVEĆANJA KONKURENTNOSTI KROZ RAZVOJ NOVIH TEHNOLOGIJA I INOVACIJA;

9) PRUŽA DRUGE USLUGE U SKLADU SA OPŠTIM AKTOM ŠKOLE O RADU TRENING CENTRA.

TRENING CENTAR SE OBRAZUJE KAO ORGANIZACIONA JEDINIČA ŠKOLE, A USLUGE IZ STAVA 2. TAČ. 5) – 9) OVOG ČLANA KOJE PRUŽA KORISNICIMA SMATRAJU SE USLUGAMA KOJE ŠKOLA PRUŽA U OKVIRU PROŠIRENE DELATNOSTI U SMISLU ZAKONA KOJIM SE UREĐUJU OSNOVE SISTEMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA.

USLUGE IZ STAVA 2. 5) – 9) OVOG ČLANA KOJE ŠKOLA PRUŽA KAO TRENING CENTAR FINANSIRAJU SE IZ SREDSTAVA KORISNIKA.

STATUS TRENING CENTRA MOŽE DA STEKNE JAVNA SREDNJA ŠKOLA AKO SE UTVRDI POTREBA ZA OBRAZOVNIM, PRIVREDNIM I RAZVOJNIM POTREBAMA JEDNE ILI VIŠE JEDINIČA LOKALNE SAMOUPRAVE.

AKT O ŠKOLAMA KOJE IMAJU STATUS TRENING CENTRA DONOSI VLADA.

BLIŽE USLOVE ZA DONOŠENJE AKTA O DODELI STATUSA TRENING CENTRA IZ STAVA 5. OVOG ČLANA KAO I USLOVE U POGLEDU NAČINA RADA I NAČINA KORIŠĆENJA SREDSTAVA IZ STAVA 3. OVOG ČLANA I SARADNJE TRENING CENTRA SA DRUGIM JAVNIM ŠKOLAMA I POSLODAVCIMA UTVRĐUJE VLADA, NA PREDLOG MINISTARSTVA, PO PRIBAVLJENOM MIŠLJENJU KANCELARIJE.”

SAMOSTALNI ČLANOVI

ČLAN 18.

ODREDBA ČLAN 6. STAV 1. OVOG ZAKONA PRIMENJIVAĆE SE ZA SVE OBRAZOVNE PROFILE KOJI SE REALIZUJU U DUALNOM OBRAZOVANJU, POČEV OD ŠKOLSKE 2026/2027. GODINE.

IZUZETNO OD STAVA 1. OVOG ČLANA, ZA OBRAZOVNE PROFILE KOD KOJIH JE PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE U UČENJA PREDVIĐEN MANJI OBIM ČASOVA UČENJA KROZ RAD OD OBIMA IZ ČLANA 6. STAV 2. OVOG ZAKONA, OBIM ČASOVA UČENJA KROZ RAD MOŽE DA SE POVEĆA UKLJUČIVANJEM ČASOVA PRAKTIČNIH OBLIKA NASTAVE, AKO POSLODAVAC IMA MOGUĆNOSTI ZA REALIZACIJU.

PODZAKONSKI AKTI ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA DONEĆE SE U ROKU OD GODINU DANA OD DANA NJEGOVOG STUPANJA NA SNAGU.

ČLAN 19.

ZAVRŠNI I MATURSKI ISPIT POLAŽU SE U ŠKOLI ZA UČENIKE KOJI ZAVRŠAVAJU SREDNJE OBRAZOVANJE U TROGODIŠNJEM, ODNOSNO ČETVOROGODIŠNJEM TRAJANJU U ROKU KOJI JE PROPISAN ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE.

ZA UČENIKE KOJI ZAVRŠAVAJU SREDNJE OBRAZOVANJE U TROGODIŠNJEM TRAJANJU U ŠKOLI SE POLAŽE ZAVRŠNI ISPIT SREDNJEG STRUČNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE.

ZA UČENIKE KOJI ZAVRŠAVAJU SREDNJE OBRAZOVANJE U ČETVOROGODIŠNJEM TRAJANJU U ŠKOLI SE POLAŽE STRUČNA MATURA U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE.

ČLAN 20.

OVAJ ZAKON STUPA NA SNAGU OSMOG DANA OD DANA OBJAVLjIVANJA
U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRBIJE”.

ANALIZA EFEKATA

Ključna pitanja za analizu postojećeg stanja i pravilno definisanje promene koja se predlaže

1) Koji pokazatelji se prate u oblasti, koji su razlozi zbog kojih se ovi pokazatelji prate i koje su njihove vrednosti?

2) Da li se u predmetnoj oblasti sprovodi ili se sprovodio dokument javne politike ili propis? Predstaviti rezultate sprovođenja tog dokumenta javne politike ili propisa i obrazložiti zbog čega dobijeni rezultati nisu u skladu sa planiranim vrednostima.

Praćenje dualnog obrazovanja u Republici Srbiji vrši se preko sledećih indikatora: broj učenika upisanih na obrazovne profile koji se realizuju po dualnom modelu nastave, broj škola uključenih u dualno obrazovanje, broj obrazovnih profila koji se realizuju u dualnom obrazovanju, broj poslodavaca uključenih u dualno obrazovanje.

1. Broj učenika

Generacija	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Broj upisanih učenika u prvi razred	2553	2447	2327	2352	3780 Mesta u Konkursu

2. Kumulativan broj škola koje učestvuje u dualnom obrazovanju je 167, a po godinama:

Generacija	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Broj škola	104	120	150	167

3. Broj obrazovnih profila koji se realizuju u dualnom obrazovanju

Generacija	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Broj obrazovnih profila	37	47	56	65	72

4. Kumulativni broj poslodavaca uključenih u dualno obrazovanje je 850

Generacija	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Broj poslodavaca	800	880	700	850

5. Broj izdatih licenci za instruktora je 2428.

Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji do 2030. godine, predviđeno je praćenje sledećih indikatora u dualnom obrazovanju:

- Broj novih i unapređenih planova i programa nastave i učenja u srednjem stručnom i dualnom obrazovanju i vaspitanju
- Uspostavljen sistem praćenja i vrednovanja Nacionalnog modela dualnog obrazovanja
- Broj škola u kojima je ostvareno praćenje i vrednovanje Nacionalnog modela dualnog obrazovanja.

Indikator koji se odnosi na unapređene planove i programe nastave i učenja u srednjem stručnom i dualnom obrazovanju je zajedničku za celo stručno obrazovanje bez obzira na model nastave (klasičan ili dualan) zbog čega podatak o broju dualnih obrazovnih profila (planova i programa nastave i učenja) nisu uporedivi sa ciljanim vrednostima u Akcionom planu.

Indikatori koji se odnose na vrednovanje kvaliteta moći će da se prate nakon usvajanja Predloga zakona, koji je pored ostalog, uvodi pravni osnov da se propišu posebni standardi kvaliteta za dualno obrazovanje u okviru podzakonskih akata kojima se uređuju standardi kvaliteta rada ustanova i vrednovanje kvaliteta rada ustanova. Tek nakon donošenja podzakonskih akata može se smatrati da je uspostavljen sistem praćenja Nacionalnog modela dualnog obrazovanja i steći će se uslovi za praćenje ostvarenosti indikatora iz Akcionog plana.

U dosadašnjoj primeni Zakona o dualnom obrazovanju nije bilo evidentiranih primera povreda učenika na učenju kroz rad, kao ni odustajanja (raskida ugovora o dualnom obrazovanju) poslodavaca.

4) Da li su uočeni problemi u oblasti i na koga se oni odnose? Predstaviti uzroke i posledice problema.

5) Koja promena se predlaže?

6) Da li je promena zaista neophodna i u kom obimu?

Dosadašnja primena Zakona o dualnom obrazovanju, pokazala je da postoji prostor za unapređenje postojećih rešenja, kao i za uvođenje novih koje treba da doprinesu povećanju kvaliteta dualnog obrazovanja. Najvažnije novine predstavljaju: povećanje broja časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta, mogućnost formiranja mešovitih odeljenja, akreditacija poslodavaca za učenje kroz rad kroz trening alijansu, uvođenje programa učenja kroz rad, uvođenje mogućnosti da nastavnik praktične nastave i nastavnik stručnih predmeta može da obavlja poslove instruktora bez pohađanja obuke i polaganja ispita.

- Povećanje broja časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta

Važećim zakonskim rešenjem odnos broja časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta postavljen je isuviše fleksibilnom, u rasponu od 20 do 80%. Dosadašnja realizacija obrazovnih profila u dualnom obrazovanju pokazala je da nije moguće ostvariti gornju granicu broja časova učenja kroz rad, ali i da je premali broj časova učenja kroz rad ima negativne efekte na kvalitet kompetencija koje učenici stiču ali i na odnos uloženog i dobijenog od strane poslodavaca. Povećanjem broja časova učenja kroz rad i dužim boravkom kod poslodavca, u meri koju je moguće sprovesti bez ugrožavanja časova teorijske nastave stručnih predmeta, steći će se uslovi da učenici pored kompetencija predviđenih standardom kvalifikacije steknu i veštine tipične za radno okruženje, koje se ne stiču u klasičnom modelu obrazovanja. Takođe, dužim boravkom učenika na učenju kroz rad raste i njihov doprinos poslovnom rezultatu poslodavca i opravdavaju se troškovi koje poslodavac ima u realizaciji dualnog obrazovanja. Mera broja časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta koja je određena Predlogom zakona, od najmanje 60% za trogodišnje obrazovne profile i najmanje 40% za četvorogodišnje obrazovne profile, određena je imajući u vidu broj časova vežbi i drugih oblika praktične nastave. Naime, u većini obrazovnih profila koji se realizuju u dualnom obrazovanju zbir časova učenja kroz rad i časova drugih oblika praktične nastave i vežbi koji su propisani planom i programom nastave i

učenja je upravo 60% za trogodišnje i 40% za četvorogodišnje profile, pa se na taj način ne bi ugrozio teorijski deo nastave, a učenici bi provodili više vremena na učenju kroz rad kod poslodavaca.

S obzirom da je važećim rešenjem predviđen raspon od 20 do 80% časova učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta, potreban je prelazni period za donošenje odgovarajućih izmena u planovima i programima nastave i učenja, zbog čega je primena ovog člana pomerena za četiri školske godine. Do pune primene povećanog broja časova, prelaznom odredbom omogućeno je da se broj časova učenja kroz rad može povećati uključivanjem časova praktičnih oblika nastave, ako poslodavac ima mogućnosti za realizaciju.

– Mogućnost formiranja mešovitih odeljenja

Predlogom zakona omogućava se da, pod određenim uslovima, ministar odobri formiranje odeljenja spajanjem dva ili više obrazovnih profila koji se realizuju u dualnom obrazovanju u istom trajanju, kao i od učenika upisanih po dualnom i po klasičnom modelu na isti obrazovni profil. Potreba za ovakvim rešenje proizlazi iz karakteristika naše privrede u kojoj dominiraju mala i srednja preduzeća koja nisu u mogućnosti da obezbede dovoljan broj mesta za učenje kroz rad za celo odeljenje (najmanje 15 učenika). Zbog toga se dešavalo da se u određenoj školi ne otvori odeljenje po dualnom modelu nastave iako postoje objektivne potrebe lokalnih poslodavaca. Zbog toga je predloženo rešenje koje već postoji u praksi, prema kojem ministar prosvete, na osnovu stručnog uputstva o formiranju odeljenja u srednjim školama može da odobri formiranje mešovitog odeljenja.

– Akreditacija poslodavaca za učenje kroz rad kroz trening alijansu

Predlog zakona uvodi mogućnost da se poslodavci udruže u Trening alijansu i da se zajedno akredituju kod Privredne komore Srbije za učenje kroz rad. Ova mogućnost je veoma značajna jer je veliki broj poslodavaca koji su mala i srednja preduzeća nije bio zainteresovan da uđe u dualno obrazovanje jer pojedinačno nema uslove za ostvarivanje svih ishoda učenja predviđenih planom i programom nastave i učenja. Kroz trening alijansu sa drugim poslodavcima koji se bave srodnim delatnostima, poslodavci mogu da se uključe u učenje kroz rad u skladu sa svojim mogućnostima a sa druge strane učenicima se osigurava da će steći sve potrebne ishode kroz učenje kroz rad. Sama trening alijansa nije pravno lice i nije subjekat akreditacije, već svaki član alijanse pojedinačno dobija akreditaciju. U uporednoj praksi, u Švajcarskoj, trening alijanse su pravna lica koja zapošljavaju instruktore i bave se organizacijom učenja kroz rad kod poslodavaca, međutim u ovom trenutku takvo rešenje bi predstavljalo nepotrebno opterećenje za domaće poslodavce.

– Uvođenje programa učenja kroz rad

Predlog zakona uvodi obavezu izrade programa realizacije učenja kroz rad, dokumenta na osnovu kojeg se poslodavac akredituje, a koji sadrži sve relevantne opise o ostvarivanju ishoda učenja plana i programa nastave i učenja i o ispunjenosti uslova. Škola i poslodavac zajednički izrađuju ovaj dokument, a on će služiti i u samovrednovanju škole i spoljašnjem vrednovanju kvaliteta rada u dualnom obrazovanju. Pored toga, uvodi se posebna evidencija o učenju kroz rad koju će zajednički voditi instruktor i koordinator učenja kroz rad. Umesto iskazivanje interesovanja poslodavca, odmah se podnosi zahtev za akreditaciju uz program realizacije učenja kroz rad, što skraćuje postupak akreditacije

- uvođenje mogućnosti da nastavnik praktične nastave i nastavnik stručnih predmeta može da obavlja poslove instruktora bez pohađanja obuke

Mogućnost da nastavnik stručnih predmeta i praktične nastave može da bude i instruktor uvedena je na zahtev poslodavaca u toku rada Radne grupe. Poslodavci su istakli da im angažovanje instruktora predstavlja određene poteškoće, naročito kod malih i srednjih preduzeća koja nisu u mogućnost da uvek opredele vreme svog iskusnog radnika koji bi obavljao poslove instruktora, a da im angažovanje novog zaposlenog takođe ne predstavlja odgovarajuće rešenje jer takvo lice mora da se obučava i za rad u kompaniji i za instruktora. Zbog toga su predložili da nastavnik praktične nastave i nastavnik stručnih predmeta, ako ispunjavaju uslove za instruktora koji su propisani zakonom mogu da dobiju licencu za instruktora, ali bez ne pohađanje obuke i bez polaganja ispita za licencu za instruktora, Takvog nastavnika bi angažovala kompanija u dopunskom rad uz prethodnu saglasnost direktora škole.

7) Na koje ciljne grupe će uticati predložena promena? Utvrditi i predstaviti ciljne grupe na koje će promena imati neposredan odnosno posredan uticaj.

11) Kakvo je iskustvo u ostvarivanju ovakvih promena u poređenju sa iskustvom drugih država, odnosno lokalnih samouprava (ako je reč o javnoj politici ili aktu lokalne samouprave)?

1. Uticaj predloženih izmena i dopune Zakona o dualnom obrazovanju na poslodavce:

Jedan od ciljeva izmena i dopuna, koji je prepoznat i u programu rada Vlade jeste povećanje obuhvata učenika u dualnog obrazovanja i povećanje broja kompanija koje učestvuju u dualnom obrazovanju. Da bi se ovaj cilj ostvario prepoznat je prostor za unapređenje postupka akreditacije poslodavaca kod Privredne komore. Olakšanje ovog postupka postignuto je kroz sledeća rešenja:

- Izrada programa realizacije učenja kroz rad u saradnji poslodavca i škole na osnovu kojeg se poslodavac akredituje, a koji sadrži sve relevantne opise o ostvarivanju ishoda učenja plana i programa nastave i učenja brzo učenje kroz rad i ispunjenost uslova.
 - Umesto iskazivanje interesovanja poslodavca, odmah se podnosi zahtev za akreditaciju uz program realizacije učenja kroz rad, što skraćuje postupak akreditacije
 - Uvođenje mogućnosti da se poslodavci udruže u Trening Alijansu kako bi više poslodavaca koji pojedinačno nemaju uslove za ostvarivanje svih ishoda učenja, mogli da obuhvate sve ishode učenja iz plana i programa nastave i učenja.
 - Povećanje broja časova učenja kroz rad uticaće na povećanje učinka učenika u radu i ostvarivanju prihoda poslodavca i tako u određenoj meri kompenzovati materijalne troškove koje poslodavac ima oko učenja kroz rad (lična zaštitna oprema, prevoz, ishrana, vreme za obuku za korišćenje opreme).
 - Mogućnost da nastavnik praktične nastave i nastavnik stručnih predmeta mogu da budu instruktori će olakšati poslodavcima da obezbede stručno lice za instruktora ako nemaju mogućnosti da za taj posao odrede drugog zaposlenog ili da zaposle novo lice za koje bi bila potrebna duža obuka.

- Mogućnost obrazovanja mešovitih odeljenja sa učenicima sa različitim obrazovnih profila doprineće uključivanju poslodavaca iz reda malih i srednjih preduzeća koja ne mogu da obezbede veliki broj mesta za učenje kroz rad.
2. Uticaj predloženih izmena i dopune Zakona o dualnom obrazovanju na škole
- Izrada programa realizacije učenja kroz rad treba da utiče na škole da aktivnije pristupe uspostavljanju saradnje sa poslodavcima radi njihovog učešća u dualnom obrazovanju, a sam dokument koristiće se u svrhu samovrednovanja i spoljašnjeg vrednovanja kvaliteta rada ustanove.
 - Zaključivanje predugovora o dualnom obrazovanju sa poslodavcem pre akreditacije daće dovoljno vremena školi da se pripremi za realizaciju obrazovnog profila po dualnom modelu nastave, i da blagovremeno iskaže broj raspoloživih mesta za konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole, tako da ne može da se desi da u konkursu bude ponuđeno mesto u dualnom obrazovanju za koje nije akreditovan poslodavac
 - Mogućnost da učenik sa dualnog obrazovanja pređe na klasičan oblik nastave nije nova i ona postoji u važećem zakonu u slučajevima kada se sa poslodavcem raskine ugovor o dualnom obrazovanju i nema mogućnosti da se nađe drugi poslodavac pa škola obezbeđuje učeniku da završi srednje obrazovanje. Ova mogućnost ograničena je na dogovor sa poslodavcem sa kojim učenik ima zaključen ugovor o učenju kroz rad i može se realizovati od tek od sledeće školske godine. Sa druge strane omogućeno je da škola poveća broj učenika po dualnom modelu nastave ako poslodavac ima mogućnosti za realizaciju učenja kroz rad za veći broj učenika.
 - Mogućnost obrazovanja mešovitih odeljenja sa učenicima sa različitim obrazovnih profila omogućiće da škola formira mešovito odeljenja od dva dualna profila ili istog profila sa učenicima koji nastavu pohađaju po klasičnom modelu. Ovo je naročito važno u slučajevima kada zbog ograničenog kapaciteta poslodavci ne mogu da obezbede dovoljan broj mesta za učenje kroz rad za formiranje odeljenja.
3. Uticaj predloženih izmena i dopune Zakona o dualnom obrazovanju na učenike i roditelje
- Povećanje broja časova učenja kroz rad uticaće u većoj meri na razvoj veština kod učenika koje donosi boravak u realnom radnom okruženju.
 - Mogućnost da učenik pređe sa dualnog na klasičan model nastave osigurava da učenici koji se ne snalaze najbolje na učenju kroz rad mogu da nastave školovanje po klasičnom modelu nastave uz dogovor sa poslodavcem. Sa druge strane i učenici koji nisu započeli školovanje po dualnom modelu sada će imati mogućnost da se uključe u dualno obrazovanje ukoliko poslodavac ima odgovarajuće kapacitete,
4. Uticaj predloženih izmena i dopune Zakona o dualnom obrazovanju na Ministarstvo prosvete
- Nadležnost Ministarstva u odnosu na dualno obrazovanje se ne menja predloženim izmenama, osim što će podzakonske akte koje donosi ministar pripremati Kancelarija za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija, što

je i opravdano jer je Kancelarija preuzela zaposlene, prava i obaveze Sektora za dualno obrazovanje u Ministarstvu.

5. Uticaj predloženih izmena i dopune Zakona o dualnom obrazovanju na Kancelariju za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija

- Predlog zakona ima značaja uticaj na rad Kancelarije s obzirom da propisuje njene nadležnosti u pogledu dualnog obrazovanja. Nadležnosti su propisane u skladu sa nadležnostima iz Uredbe o osnivanju kancelarije – najvažnije: praćenje stanja u vezi sa primenom propisa i drugih akata kojima se uređuje dualno obrazovanje i unapređenje, usklađenost, razvoja i funkcionisanja dualnog obrazovanja; učestvovanje u pripremi strateških i planskih dokumenata, predloga zakona, drugih propisa i opštih akata kojima se uređuje dualno obrazovanje i koordinaciji aktivnosti na njihovom sprovođenju; izradu studijsko-analitičkih dokumenata i pripremu predloga za unapređivanje upisne politike u srednje i visoko obrazovanje, a posebno za dualno obrazovanje; planiranje, obezbeđivanje, utrošak i kontrolu budžetskih, donatorskih i kreditnih sredstava u oblasti dualnog obrazovanja.

Razmatranje opcija koje se primenjuju u uporednoj praksi

Prilikom propisivanja procenta koji čine časovi učenja kroz rad u odnosu na ukupan broj časova stručnih predmeta razmatran je primer Švajcarske, kao države za u kojoj je dualno obrazovanje veoma razvijeno i ima dugu tradiciju. Švajcarski model podrazumeva da učenje kroz rad obuhvata 60% ukupnog broja časova od svih predmeta, dakle i opšte obrazovnih i stručnih. Prednost ovakvog pristupa je u kost-benefit analizi prema kojoj učenici na ovaj način donose određenu zaradu ili su poslodavci bar na pozitivnoj nuli, zbog čega oni imaju interes da kontinuirano primaju veći broj učenika na učenje kroz rad.

Međutim, za ovakav pristup nije prihvaćen jer zahteva temeljno ispitivanje o primenivosti u modelu dualnog obrazovanja u Srbiji i davanje odgovora na pitanja norme nastavnika stručnih predmeta i nastavnika praktične nastave, procenta časova teorijske nastave, uticaja na opšteobrazovne predmete ali i na mogućnosti i zainteresovanosti poslodavaca na realizuju učenje kroz rad u tom obimu. Takođe ovakav pristup zahtevao bi i izmenu Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju čijim je članom 6 stav 4. propisano da Plan i program nastave i učenja trogodišnjeg srednjeg stručnog obrazovanja sadrži 30% opšteg i najmanje 65% stručnog obrazovanja, a plan i program nastave i učenja četvorogodišnjeg stručnog i umetničkog obrazovanja sadrži 40% opšteg i najmanje 55% stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja.

Ključna pitanja za utvrđivanje ciljeva

1) Zbog čega je neophodno postići željenu promenu na nivou društva? (odgovorom na ovo pitanje definiše se opšti cilj).

2) Šta se predmetnom promenom želi postići? (odgovorom na ovo pitanje definišu se posebni ciljevi, čije postizanje treba da dovode do ostvarenja opšteg cilja. U odnosu na posebne ciljeve, formulišu se mere za njihovo postizanje).

3) Da li su opšti i posebni ciljevi usklađeni sa važećim dokumentima javnih politika i postojećim pravnim okvirom, a pre svega sa prioritarnim ciljevima Vlade?

4) Na osnovu kojih pokazatelja učinka će biti moguće utvrditi da li je došlo do ostvarivanja opštih odnosno posebnih ciljeva?

Cilj Predloga zakona je da se kroz unapređenje sistema dualnog obrazovanja stvore uslovi za povećanje broja učenika u dualnom obrazovanju. Za postizanje ovog cilja,

pre svega je potrebno veće uključivanje kompanija u dualno obrazovanje, zbog čega se niz predloženih izmena odnosi na olakšavanje postupka akreditacije poslodavaca uz povećanje kvaliteta dualnog obrazovanja. Rešenje koje treba da dovede do povećanja broja učenika, ali i kompanija u dualnom obrazovanju jeste i uvođenje trening centara kao organizacionog oblika unutar srednjih stručnih škola koji treba da kroz opremanje savremenom opremom obezbedi uslove za učenje kroz rad u simuliranom radnom okruženju ali i da postane centar celoživotnog učenja. Predlog uvodi pravni osnov za donošenje akta Vlade kojim će se predvideti uslovi za podršku dualnom obrazovanju pre svega za deficitarna zanimanja i u slabije razvijenim područjima kroz stipendiranje učenika i subvencionisanje poslodavaca.

Navedeni cilj Predloga zakona u skladu je sa Akcionim planom za sprovođenje programa Vlade od 2023-2026. godine, kojim je pored ostalog, predviđeno povećanje obuhvata učenika i povećanje broja kompanija koje učestvuju u dualnom obrazovanju.

Početne i očekivane vrednosti definisane Akcionim planom za sprovođenje programa Vlade

	Početna vrednost (2022)	2023	2024	2025	2026
procenat učenika koji su obuhvaćeni dualnim obrazovanjem	5,16%	9,5	10,9	12,0	13,2
Kumulativni broj kompanija koje učestvuju u sistemu dualnog obrazovanja	700	850	950	1050	1150
Kumulativni broj uspostavljenih regionalnih trening centara	4	6	8	10	12

Rešenja koja donosi Predlog zakona u pogled unapređenja kvaliteta dualnog obrazovanja u skladu su sa posebnim ciljem Strategije razvoja obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji do 2030. godine broj 1.2 Unapređen sistem za osiguranje kvaliteta u douniverzitetskom obrazovanju i vaspitanju, za koji je predviđen indikator „Uspostavljen sistem praćenja i vrednovanja Nacionalnog modela dualnog obrazovanja“ čije će se praćenje sprovesti kroz Meru 1.2.3. Razvoj, uspostavljanje i primena okvira za praćenje i vrednovanje novih programa nastave i učenja, aktivnost, za koju je postavljen indikator broj škola u kojima je ostvareno praćenje i vrednovanje Nacionalnog modela dualnog obrazovanja, za koju će se sprovesti Aktivnost 1.2.3.4. Razvoj i uspostavljanje sistema za praćenje i vrednovanje Nacionalnog modela dualnog obrazovanja

Ključna pitanja za analizu finansijskih efekata

4) Koliki su procenjeni troškovi uvođenja promena koji proističu iz sprovođenja izabrane opcije (osnivanje novih institucija, restrukturiranje postojećih institucija i obuka državnih službenika) iskazani u kategorijama kapitalnih troškova, tekućih troškova i zarada?

6) Kakvi će biti efekti sprovođenja izabrane opcije na rashode drugih institucija?

Uspostavljanje trening centara podrazumevaće rekonstrukciju objekata škola kao i opremanje specijalizovanom didaktičkom opremom. Sredstva u 2023. godini biće obezbeđena preko kredita Evropske investicione banke (u daljem tekstu: EIB) u iznosu od 15.400.000 evra, a za 2024. godinu 6.923.000 evra takođe preko kredita EIB. Sredstva za opremanje regionalnih trening centara u 2023. godini biće obezbeđena preko kredita EIB u iznosu od 12.900.000 evra, a za 2024. godinu 595.700 evra takođe preko kredita EIB.

S obzirom da će pored dualnog obrazovanja trening centar ostvarivati i obuke na tržištu kao javno priznati organizator aktivnosti obrazovanja odraslih, škola će po ovom osnovu ostvarivati određeni prihod. U pogledu troškova koje će u vezi sa trening centrima imati jedinica lokalne samouprave (JLS) tu se eventualno može govoriti o povećanim materijalnim troškovima usled korišćenja opreme ili dodatnog prostora koje za škole, u skladu sa članom Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja snosi JLS. Međutim, u ovom trenutku takve troškove nije moguće proceniti posebno zbog toga što će planirane rekonstrukcije objekata vršiti i u cilju energetske efikasnosti.

Ključna pitanja za analizu ekonomskih efekata

1) Koje troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati privredi, pojedinoj grani, odnosno određenoj kategoriji privrednih subjekata?

2) Da li izabrana opcija utiče na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu (uključujući i efekte na konkurentnost cena) i na koji način?

6) Kakve će efekte izabrana opcija imati na kvalitet i status radne snage (prava, obaveze i odgovornosti), kao i prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca?

Uvođenje programa za učenje kroz rad kao dokumenta koji predstavlja jedano od mehanizama osiguranja kvaliteta u dualnom obrazovanju ne nosi dodatne troškove za privredu, osim u pogledu vremena potrebnom za izradu ovog dokumenta koji poslodavac izrađuje zajedno sa školom. U ovom dokumentu sadržani su elementi koji su do sada proveravani u postupku akreditacije poslodavca. Sa druge strane ovaj dokument će olakšati akreditaciju jer će komisija na sistematizovan način moći da utvrdi da li poslodavac ispunjava uslove za učenje kroz rad. Ovaj dokument će biti od velikog značaja za kvalitet rada škole jer će se koristiti u postupku samovrednovanja i spoljašnjeg vrednovanja kvaliteta.

Uvođenje trening alijanse neće imati dodatne finansijske efekte na poslodavce, ali će sa druge strane omogućiti akreditaciju poslodavcima iz reda malih i srednjih preduzeća koja sama ne bi mogla da obezbede uslove za učenje kroz rad u dovoljnoj meri.

Izmena obima učenja kroz rad dovešće do određenog povećanja iznosa koji na ime materijalnih troškova (npr. zaštitna oprema i sl.) i finansijske naknade za učenje kroz rad koje poslodavac ima prema učeniku. Za najveći broj trogodišnjih obrazovnih

profila procenat povećanja broja časova učenja kroz rad ne prelazi 10%, dok bi to za četvorogodišnje obrazovne profile moglo da bude i preko 10%. Međutim, od troška koji povećanje broja časova učenja kroz rad donosi treba oduzeti i prihod koji će poslodavci ostvariti od dodatnog angažovanja učenika na učenju kroz rad, naročito u poslednjoj godini školovanja kada učenici imaju najveću produktivnost.

Mogućnost angažovanja nastavnika kao instruktora ne predstavlja dodatan trošak već se upravo suprotno poslodavci oslobađaju troškova pohađanja obuke za instruktora i polaganja ispita za licencu instruktora. Određene troškove ipak poslodavci mogu imati u toku obuke nastavnika koga će angažovati kao instruktora za rad u svojim pogonima.

Na nivou sistema, predložene izmene u Predlogu zakona treba da dovedu do podizanja kvaliteta radne snage, jer učenici koji završe dualne obrazovne profile imaju i relevantno radno iskustvo, što značajno smanjuje poslodavcima troškove obuke novih radnika.

Ključna pitanja za analizu efekata na društvo

1) Kolike troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati građanima?

4) Da li bi i na koji način izabrana opcija uticala na tržište rada i zapošljavanje, kao i na uslove za rad (npr. promene u stopama zaposlenosti, otpuštanje tehnoloških viškova, ukinuta ili novoformirana radna mesta, postojeća prava i obaveze radnika, potrebe za prekvalifikacijama ili dodatnim obukama koje nameće tržište rada, rodnu ravnopravnost, ranjive grupe i oblike njihovog zapošljavanja i slično)?

7) Da li bi se realizacijom izabranih opcija pozitivno uticalo na promenu socijalne situacije u nekom određenom regionu ili okrugu i na koji način?

8) Da li bi se realizacijom izabrane opcije uticalo na promene u finansiranju, kvalitetu ili dostupnosti sistema socijalne zaštite, zdravstvenog sistema ili sistema obrazovanja, posebno u smislu jednakog pristupa uslugama i pravima za osetljive grupe i na koji način?

Programa za učenje kroz rad je dokument koji zajednički izrađuju poslodavac i škola i koji sadrži: aktivnosti o koje će učenik realizovati na učenju kroz rad kao i ishode učenja iz standarda kvalifikacije i delove plana i programa nastave i učenja koji se tim aktivnostima realizuju; obim učenja kroz rad koji će se realizovati kod poslodavca; radna mesta ili poslove na kojima će se realizovati učenje kroz rad, sa spisnom opreme (mašine, alate i dr.) na kojoj će učenici učiti kroz rad; način obezbeđivanja realizacije nastave na jeziku nacionalne manjine, ako se učenje kroz rad realizuje na jeziku nacionalne manjine; dinamiku ostvarivanja i vrednovanja učenja kroz rad; druge elemente koji mogu biti od značaja za realizaciju plana i programa nastave i učenja, a u vezi su učenjem kroz rad, kao i specifične uslovima u školi, odnosno kod poslodavca. Iz ugla učenika i njihovih roditelja ovaj dokument daje jasnu sliku na koji način će učenik obavljati učenje kroz rad, na kojim poslovima, u kakvom okruženju i koje će veštine i znanja steći. Pored toga što će predstavljati osnov za praćenje kvaliteta rada, program učenja kroz rad s obzirom da ga škola i poslodavac prave pre objavljivanja konkursa za upis učenika u prvi razred srednje škole, imaće i informativnu ulogu.

Uredba koja će se doneti na osnovu dopune u članu 34. Zakona, propisaće bliže uslove za ostvarivanje prava na finansijsku podršku dualnom obrazovanju iz budžeta RS radi školovanja učenika za deficitarna zanimanja (stipendije), podrške školama i privredi u slabo razvijenim jedinicama lokalne samouprave, kao i radi razvoja dualnog obrazovanja.

Namera je da se stipendije dodeljuju svim učenicima koji upišu dualne obrazovne profile za deficitarna zanimanja koja će se određivati za svaku školsku godinu. Za razliku od učeničke stipendije koje se dodeljuje u skladu sa Zakonom o učeničkom i studentskom standardu, ovde nema rangiranja na osnovu uspehu, ekonomsko-socijalnom statusu i pripadnosti osetljivoj društvenoj grupi. Podrška učenicima će se realizovati kroz konkurs koji raspisuje i sprovodi Kancelarija. U skladu sa raspoloživim sredstvima, postoji mogućnost da se poslodavcima koji se prijave na konkurs refundira deo naknade za učenje kroz rad sa doprinosima.

Dopunama odredbi o institucionalnom partnerstvu obuhvaćene su sve nadležne institucije koje imaju nadležnosti u vezi sa dualnim obrazovanjem kako bi se obezbedilo zajedničko delovanje u cilju unapređenja kvaliteta dualnog obrazovanja. Od donošenja Zakona, uspostavljene su dve nove: Agencija za kvalifikacije i Kancelarija za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija te je bilo važno obuhvatiti ove institucije, ali i savete o oblasti obrazovanja i druga tela koje Vlada osniva.

Prelazak učenika sa dualnog na klasičan model nastave, prema važećem rešenju moguć je samo u slučajevima raskida ugovora o učenju kroz rad i nemogućnosti da se obezbedi drugi poslodavac. Ovakvo rešenje nije dovoljno fleksibilno za slučajeve kada učeniku ili poslodavcu više ne odgovara da pohađa dualni model. Predlog zakona nudi ovakvu mogućnost uz ograničenja da to mora biti učinjeno uz saglasnost sa poslodavcem sa kojim učenik ima zaključen ugovor o učenju kroz rad i da to mora biti od sledeće školske godine kako se ne bi narušila organizacija nastave u školi.

Mogućnost prelaska učenika sa klasičnog modela na dualni model uvedena je kako bi se omogućilo da poslodavac kojim ima uslova primi veći broj učenika na učenje kroz rad od broja koji je prvobitno dogovoren sa školom. Na ovaj način poslodavac može odmah da uključi učenike u učenje kroz rad i ne mora da čeka sledeću generaciju učenika, a sa druge strane se omogućava da veći broj učenika stekne znanja i veštine u realnom radnom okruženju.

Ključna pitanja za analizu upravljačkih efekata

- 1) Da li se izabranom opcijom uvode organizacione, upravljačke ili institucionalne promene i koje su to promene?
- 2) Da li postojeća javna uprava ima kapacitet za sprovođenje izabrane opcije (uključujući i kvalitet i kvantitet raspoloživih kapaciteta) i da li je potrebno preduzeti određene mere za poboljšanje tih kapaciteta?
- 3) Da li je za realizaciju izabrane opcije bilo potrebno izvršiti restrukturiranje postojećeg državnog organa, odnosno drugog subjekta javnog sektora (npr. proširenje, ukidanje, promene funkcija/hijerarhije, unapređenje tehničkih i ljudskih kapaciteta i sl.) i u kojem vremenskom periodu je to potrebno sprovesti?
- 7) Koje dodatne mere treba sprovesti i koliko vremena će biti potrebno da se sprovede izabrana opcija i obezbedi njeno kasnije dosledno sprovođenje, odnosno njena održivost?

Koncept trening centara kao organizacioni deo škola postoje u uporednoj praksi (npr. MIC u Sloveniji) i imaju za cilj da podignu kvalitet nastave u stručnom obrazovanju ali i da obezbede uslove za kvalitetne neformalne obuke za tržište rada i na taj način povežu lokalne poslodavce sa školom. Takav koncept, osim u unapređenju nastave, dao je rezultate kako u povezivanju poslodavaca sa školom

kroz obuke i stručno usavršavanje zaposlenih u kompanijama tako i u smislu korišćenja kapaciteta trening centra u svrhu razvoja proizvoda kompanija. Ove aktivnosti u mnogome su doprinele ekonomskoj održivosti koncepta trening centara.

Predlogom zakona predviđeno je da Vlada donese uredbu kojom bi bliže uredila kriterijume za donošenje odluke o sticanju trening centra, nakon čega će doneti i odluku o tome koje škole su stekle status trening centra. Za finansiranje trening centara Vlada Republike Srbije obezbedila kredit od EIB-a i iz tih sredstava će se finansirati izgradnja, rekonstrukcija i opremanje budućih regionalnih trening-centara u Subotici, Vlasotincu, Požegi, Kuli, Pančevu, Vrnjačkoj Banji, Zaječaru i Novom Sadu.

Osnivanjem Kancelarija za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija Vlada je pokazala čvrsto opredeljenje za dalji razvoj i promociju u ovim oblastima obrazovanja kao i za koordinaciju aktivnosti sa svim nadležnim i povezanim državnim organima. U organizacionom smislu, Kancelarija je preuzela prava, obaveze i zaposlene iz bivšeg Sektora za dualno obrazovanje Ministarstva prosvete. Kancelarija, međutim, raspolaže sa višestruko većim kapacitetima od Sektora za dualno obrazovanje, sa posebnim unutrašnjim organizacionim jedinicama za dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija, sa sistematizovanih 25 radnih mesta za 33 državna službenika. S obzirom da su sredstva za rad Kancelarije planirana od Zakona u budžetu za 2023. godinu, popunjavanje radnih mesta realizovaće se u toku 2023. i 2024. godine. Pored zapošljavanja, Kancelarija će imati i konsultantsku podršku obezbeđenu kroz projekte koji se realizuju u saradnji sa Švajcarskom (SDC) i Nemačkom (GIZ) Vladom. Ovakva struktura Kancelarije postavljena je kako bi se dualno obrazovanje i Nacionalni okvir kvalifikacija pratili i sprovodile analitičke aktivnosti, kako bi se davale preporuke za unapređivanje ovih sistema i njihovo povezivanje sa komplementarnim sistemima iz oblasti rada i zapošljavanja, ali i povezivanje sa svim relevantnim stejkholderima iz javnog i privatnog sektora.

Predlog zakona donosi izmene kada su upravljački efekti koji se odnose na PKS u pitanju. Članom 7. Zakona o dualnom obrazovanju propisano je da se poslodavac prijavljuje PKS podnošenjem izjave o spremnosti da se uključi u dualno obrazovanje najkasnije do 30. novembra kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj počinje realizacija obrazovnog profila. Ta izjava pored ostalih elemenata sadrži predlog škole koja će realizovati obrazovni profil po dualnom modelu, a PKS ima krajnji rok 14. februar da Ministarstvu dostavi plan za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje. Ali isti datum, 30. novembar kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj počinje realizacija obrazovnog profila jeste i rok za podnošenje zahteva za proveru ispunjenosti uslova za učenje kroz rad (akreditacija).

Najvažniju razliku koju donosi Predlog zakona predstavlja praktično objedinjavanje postupaka davanja izjave o spremnosti za uključivanje poslodavaca u učenje kroz rad i postupka akreditacije poslodavca za učenje kroz rad. Novim rešenjem poslodavac podnosi samo zahtev za akreditaciju koji podrazumeva izrađen program učenja kroz rad i zaključen predugovor sa školom, Na ovaj način izbegava se situacija da PKS ne stigne da akredituje poslodavca do isteka roka za dostavljanje Plana uključivanja poslodavaca u dualno obrazovanje pa može da se desi ili da poslodavac ne uđe u Konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole ili da uđe u konkurs a da nije sa školom zaključio ugovor o dualnom obrazovanju čime se može dovesti u pitanje i realizacija obrazovnog profila u dualnom obrazovanju.

Novim rešenjem obezbeđuje se dovoljno vremena za akreditaciju poslodavaca tako da u predlog plana za uključivanje poslodavaca, samim tim i Konkurs za upis

učenika u prvi razred srednje škole sadrži isključivo poslodavce koji su akreditovani i koji imaju zaključen predugovor o dualnom obrazovanju sa školom.

Ubrzo nakon usvajanja zakona, a najkasnije do oktobra 2023. godine Vlada će doneti uredbu o uslovima za ostvarivanje prava na finansijsku podršku dualnom obrazovanju iz budžeta RS radi školovanja učenika za deficitarna zanimanja (stipendije), podrške školama i privredi u slabo razvijenim jedinicama lokalne samouprave, kao i radi razvoja dualnog obrazovanja.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo prosvete

2. Naziv propisa

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o dualnom obrazovanju
Draft on Changes and Additions of the Law on Dual Education

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

- a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,
Naslov VIII Politike saradnje, član 102. Sporazuma (Obrazovanje i stručno osposobljavanje)
- b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma, opšti rok
- v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma, ispunjava
- g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma, nema
- d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije, nema

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

- a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,
Ugovor o funkcionisanju EU, Naslov XII Obrazovanje, Stručno osposobljavanje, omladina i sport – potpuno usklađen u delu koji se odnosi na sistem obrazovanja i vaspitanja
- b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,
nema sekundarnih izvora prava EU sa kojima je potrebno obezbediti usklađivanje
Propis je u potpunosti usklađen sa osnovnim principima i preporukama iz *acquis* u delu koji se odnosi na sistem obrazovanja na nivou predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja.
- v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima, nema
- g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost, nema
- d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije, nema

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U

ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?
Nisu

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?
Predlog zakona nije preveden na engleski jezik.

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.
U postupku izrade Predloga zakona o dualnom obrazovanju nije bila konsultovana Evropska komisija odnosno druga stručna tela Evropske unije.